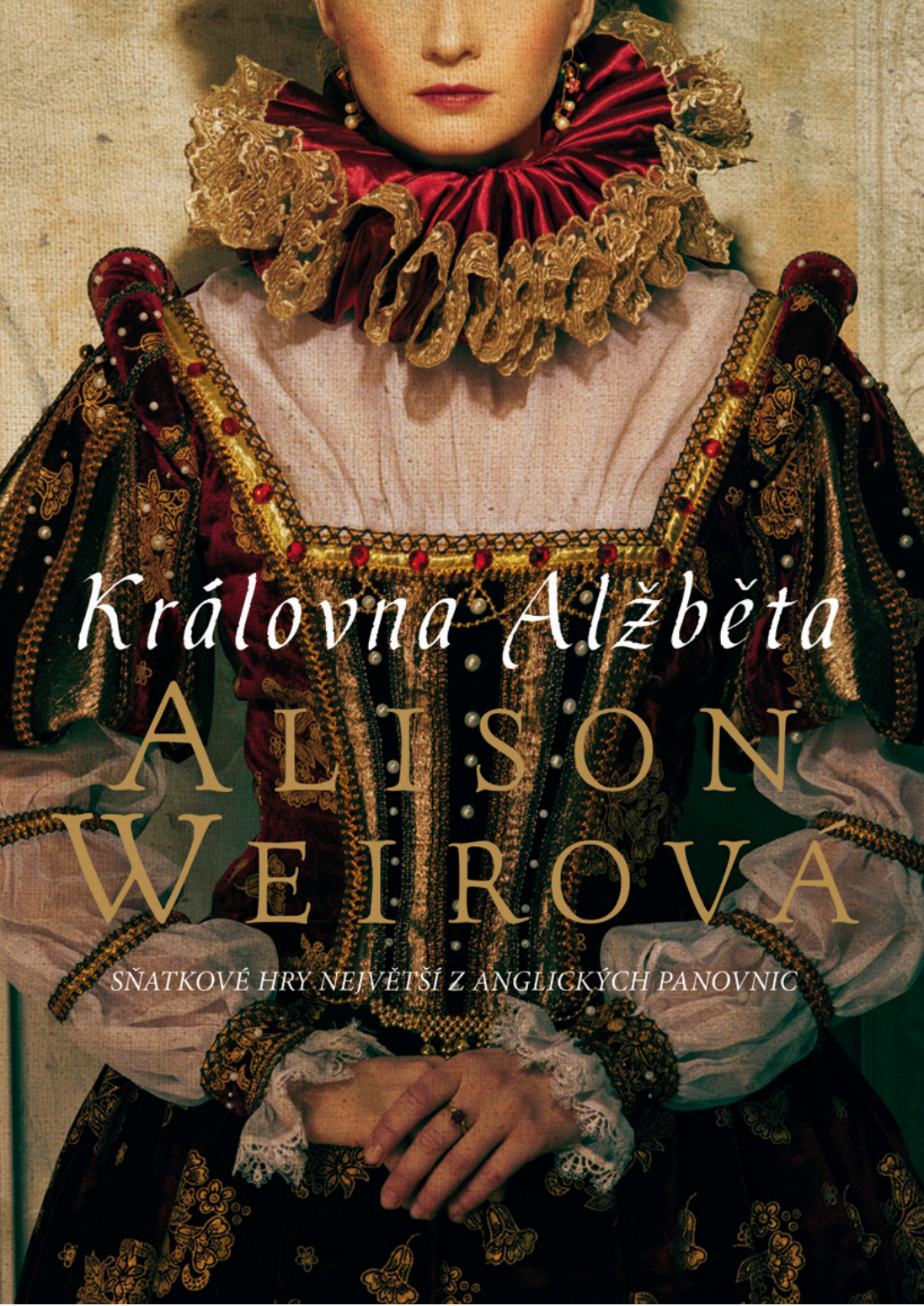

Královna Alžběta

ALISON
WEIROVÁ

SNATKOVÉ HRY NEJVĚTŠÍ Z ANGLICKÝCH PANOVNIC

Královna Alžběta

Královna Alžběta

Sňatkové hry největší z anglických panovnic

ALISON
WEIROVÁ

Přeložila Eva Křístková

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2015

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2014 Alison Weir

All rights reserved.

Z anglického originálu *The Mariage Game*

(First published by Hutchinson, Great Britain, 2014)

přeložila © 2015 Eva Křístková

Redakce textu: Zuzana Pokorná

Jazyková korektura: Ludmila Böhmová

Grafická úprava obálky © 2015 Jan Matoška

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-373-0

Tato kniha je věnována
mým drahým, milovaným přátelům
Nicku Hubbardovi
a jeho oddané manželce Jean
i jejich báječné rodině, která mě mezi sebe tak vřele přijala,
Philippě, Daveovi a Alici,
Lizzii, Scottovi a Sebastianovi.

*Když jsem bývala mladá a krásná a přálo mi štěstí,
mnozí o mne usilovali, abych se stala jejich paní.
Já jsem ale všemi zbrdla, takto odpovídajíc:
„Běžte, běžte, běžte, někde jinde hledejte si!
Na mne nenaléhejte již!“*

Alžběta I.

Oblékla se do černého smutečního šatu. Třebaže její srdce plesalo radostí, musela vypadat důstojně jako ta, jež truchlí pro sestru, které se bála a již se naučila nenávidět. Takto oděna – s korálky z černého jantaru lesknoucími se na jejím těsném černém živůtku, na dlouhé vlečce, v uších i v rusých vlasech stočených pod francouzským čepcem – vydala se toho mrazivého listopadového odpoledne v den svého nástupu na trůn skrze davy dychtivých dvořanů, kteří se ve velkém sjížděli do hatfieldského zámku, na triumfální a radostnou cestu do slavnostně vyzdobeného velkého sálu. Ten měl, narychlo ověšen damaškem, posloužit jako poradní síň. Na stupínku pod majestátním baldachýnem ze zlatohlavy a s vyšitým královským znakem Anglie stálo bohatě vyřezávané křeslo. Páni shromáždění kolem dlouhé, leštěné dubové tabule se hluboce uklonili, když rázně vešla a zaujala své místo – své právoplatné místo, říkala si – na trůnu. Vladařský stolec, blesklo jí hlavou a usmála se na vyčkávající muže. Teď už vím, jaké to je, být pověřena posvátným úkolem pečovat o svůj lid.

Jakmile ji v zámeckém parku dostihli s čerstvou zprávou, že se z milosti Boží stala anglickou královnou, spěchala Alžběta chuchvalci listopadové mlhy zpět do paláce, aby za to nezměrné požehnání vzdala díky Bohu. Všemohoucí nebude mít důvod litovat, přísahala si v duchu. Svým povinností svědomitě dostojí a udělá ještě mnohem víc. Skoncuje s násilnostmi a krveproléváním kvůli víře i nástupnictví. Bude laskavou matkou všem poddaným, bude je milovat a chránit, jako by byli jejími vlastními dětmi, a povede je po správné cestě. Získá a udrží si jejich lásku i úctu a oni jí budou štítem proti nepřítelům, kteří ji budou bezpochyby ohrožovat.

Přelétla zrakem muže, kteří budou jejími rádci a služebníky – pouhá žena s bystrýma, zářivýma a tančícíma očima, v jejíž úzké a špičaté tváři se zračil triumf. Dokázala to! Přežila! A teď bude vládnout. Na okamžik v duchu zatoužila, aby se toho dne dožil její otec, veliký král Jindřich VIII. Celý život prahla po otcově uznání, a jeho přesto nikdy ani ve snu nenapadlo, že by v Anglii jednou mohly vládnout jeho dcery. Po většinu svého dlouhého panování chtěl pouze jediné – syna, jenž by se stal jeho nástupcem. Proto se šestkrát oženil. Naplňovalo by jej pýchou, kdyby viděl Alžbětu sedět na trůnu, na němž kdysi sedával on? Doufala v to.

Že právě ona, dítě zapuzené Anny Boleynové, jež prohlásili za nelegitimní, přestojí tolikerá nebezpečí a nakonec zdědí i korunu, je jistě znamením Boží vůle. Její matka je konečně ospravedlněna. Lze-li se v nebi radovat, pak toto je bezesporu ta nejvhodnější příležitost. Anna teď už možná ví, že svou krev neprolila pod krutým mečem kata nadarmo.

Alžběta se zachvěla, a nejen proto, že v rozlehlé síni vládl chlad. Cítila, jak ji zaplavuje pocit nesmírného vděku vůči Bohu, který ji spolehlivě dovedl až na toto místo. Bylo jí pětadvacet a s výjimkou prvních dvou let byla po všechny roky svého života na tomto světě vystavována nesčetným zkouškám. Přežila svůj nemanželský původ, nepříjemný skandál, spory ohledně víry i obvinění ze zrady a kacířství. Již v dětství přestoupila na pravou protestantskou víru a s pevností sobě vlastní později proplula bouřlivými vodami, jež rozvířila její katolická sestra, zesnulá královna Marie, aby nakonec dospěla do bezpečného přístavu. Kdo by si byl pomyslel, že právě ona, nejposlednější z dětí krále Jindřicha, bude jednou nosit korunu?

Po její pravici stanul sir William Cecil, po všechna ta léta zkoušek a soužení věrný a prozíravý přítel, a položil před ni prohlášení o nástupu na trůn, aby je schválila. V každém městě i městečku v celé zemi bude povolána královnou a na královské i knížecí dvory v celém křesťanstvu budou rozeslány diplomatické nóty.

„Děkuji vám, Williame,“ pronesla a po očku na něho mrkla. Po jeho dlouhé, vážné tváři přelétl nechtěný úsměv a on sklonil hlavu a přihla-

dil si vous. Tento pevný, osmatřicetiletý protestant a ostřílený právník zaujal s nenucenou samozřejmostí místo jejího hlavního rádce. Věděla, že na jeho moudrost, schopnosti i loajalitu se může spolehnout. Byl to muž, který měl rád prosté radosti, nesmírně pracovitý, diskrétní a nade vše důvěryhodný. V temných dobách vlády její sestry jí skýtal tichou, nicméně neochvějnou podporu.

„Paní, je zde věc oficiálního smutku za zesnulou královnu.“

„Tři dny postačí,“ řekla. Pochybovala, že by se v Anglii našlo příliš mnoho lidí, kteří by pro Marii chtěli truchlit déle, zvláště když tak svěřepě pronásledovala kacíře. Tři sta protestantských duší poslala na hranici. To musí přestat. Alžběta již vydala rozkazy, aby byli všichni nešťastníci, kteří ještě čekají v žalářích na smrt v plamenech, toho strašlivého údělu ušetřeni. Své poddané nikdy nenechá upalovat pro víru, dokonce ani katolíky. Pokud budou lidé věrní a poslušní, nebude jim nahlížet do duší.

„Dál.“

„Veličenstvo, musíme se co nejrychleji přestěhovat do Londýna. Dorazilo sem už tolik lidí, že se tu pro ně nenajde ubytování.“ Lidé přicházeli den za dnem už nějaký čas – nepolevující proud dvořanů, kteří opouštěli umírající Marii a odcházeli usilovat o přízeň její nástupkyně. Alžběta se zachvěla. Chraň Bůh, aby se to jednou stalo jí, až uvidí přicházet smrt.

Cecil procházel vládní agendu. „Je třeba naplánovat korunovaci Vašeho Veličenstva, ale tenhle bod můžeme probrat později. Pokud jde o stěhování dvora, domácnosti Vašeho Veličenstva i veškerého služebnictva, radil bych urychleně jmenovat nejvyššího štolbu.“

Alžběta přelétla pátravým zrakem čekající pány usazené okolo stolu. Ač ve smutku, všichni byli stejně jako ona skvostně oděni. Tito tvrdohlaví a ctižádostiví muži ze vznešených rodů patřili k nejvýznamnějším a nejvýše postaveným velmožům království. Uvědomila si, že jako žena bude muset vynaložit všechno své umění lichotek a manipulace, aby je přiměla plnit její vůli; však existují způsoby, jak to udělat, usmála se v duchu. Svou přízeň bude pečlivě odměřovat, takže všichni její služebníci budou nakonec oceněni více, ale zároveň je tím přiměje, aby si

své odměny tvrdou prací zasloužili, a bude je udržovat v naději. Dělala to její matka – dokonce i s jejím hrůzu nahánějícím otcem – a ona v tom bude pokračovat. Někteří z těchto pánů sloužili i královně Marii, byť občas zdráhavě, věděla o tom. Seděli tu hrabě z Winchesteru a hrabě ze Sussexu, kteří ji v temných dnech roku 1554 odváděli do Toweru, očividně proti své vůli a nejlepšimu svědomí. Neměla jim to za zlé, neboť se k ní chovali nanejvýš laskavě a ohleduplně. Byli tu rovněž Throckmorton a Knollys, oba zarytí protestanti, kteří nyní konečně mohli beze strachu vyznávat svou víru. A Shrewsbury, Arundel, Pembroke a Derby – protřelí a zkušené mužové, co už vícekrát převlékli kabáty podle toho, kam vanul vítr. Dále tu seděli obratný právník Nicholas Bacon a William Parr – bratr zesnulé královny Kateřiny Parrové, kterou Alžběta tolik milovala, a přesto jí ublížila, připomněla si s hořkostí v srdci. A lord Robert Dudley.

Robert. Když s vítězoslavným pocitem v srdci vcházela na hatfieldské nádvoří, čekal tam na ni v nádherném a poněkud výstředním oblečení na svém bílém hřebci, aby ji pozdravil. Navždy ho už bude mít spojeného s tímto slavnostním okamžikem. Znali se od dětství a v téže době byli i uvězněni v Toweru, neboť Robert jako syn a vnuk zrádců rovněž upadl v podezření. Jeho otce, vévodu z Northumberlandu, dala královna Marie setnout za to, že místo ní dosadil na trůn uchvatitelku, mladičkou Janu Greyovou, a celá rodina Dudleyů se poté ocitla v nemilosti. Robert si však po svém propuštění proklestil cestu zpět na výsluní a osvědčil věrnost i statečnost na bitevním poli.

Byl tvrdohlavý, rád se holedbal a mnohým připadal nesnesitelný, ale Alžběta ho měla odjakživa ráda, protože věděla, že pod maskou chvastouna se skrývá laskavý, věrný a opravdový člověk. V jádru byl mužem, kterého znal jen málokdo – odhodlaným stoupencem protestantismu, jehož fascinovaly přírodní vědy, geometrie, matematika, astronomie, mapy a mořeplavba, který byl zběhlý v klasické literatuře a zároveň plynne hovořil francouzsky a italsky. Vyznamenal se také jako hrdina ve válce i na kolbišti. Přesto v něm většina lidí viděla spíše jen okázale nastrojeného mladého muže, skvělého jezdce a účastníka rytířských klání, který božsky tančí i zpívá a je mistrem v tenisu a lukostřelbě.

Avšak Alžběta považovala za nejdůležitější, že jí byl v temných dobách Mariiny vlády vždy oddaným přítelem, na něhož se mohla spolehnout, a to do té míry, že dokonce prodal část svých statků, jen aby jí finančně vypomohl. Právě za tuto jeho laskavost se ho nyní chystala odměnit.

Měla by ho ještě raději, kdyby nebyl ženatý. Ten sňatek uzavřel z tělesné žádostivosti, sdělil jí jednou Cecil s lehkým náznakem nesouhlasu v hlase, a jeho vztah s manželkou je založený spíše na chťiči než na zdravém rozumu. Alžběta však pochybovala, že touha vydržela dlouho. Amy Robsartová byla hezká a půvabná osůbka, ale Alžběta měla důvod věřit, že postrádá schopnost podmanit si muže natrvalo.

V duchu si vybavila jeden letný okamžik, kdy se jí v Toweru podařilo s Robertem na chvíli promluvit a intuitivně vycítila, že ji chce. Neměli se vůbec setkat, ale ona tenkrát dostala povolení projít se trochu na čerstvém vzduchu, a právě tehdy ho uviděla, jak ze svého vyvýšeného místa na hradebním ochozu hledí dolů do zahrady, kde se procházela. Tiše na sebe volali a společně prožívaná úzkost dodala tomu okamžiku na intimitě. Po dvou nebo třech zinscenovaných setkáních už Alžběta nepochybovala, že v ní Robert našel zalíbení, a s jistotou věděla, že i on ji přitahuje. Pak si ale jejich žalávníci uvědomili, co se děje, a schůzky zarazili. Když byli oba později propuštěni – on z Toweru a ona z několikaměsíčního domácího vězení ve Woodstocku, vídali se už jen zřídka, protože on byl neustále někde s vojskem a ona se zase co možná nejvíc zdržovala mimo dvůr, aby se vyhnula nevraživosti své nevlastní sestry, královny Marie. Za daných okolností to tak bylo lepší, pomyslela si...

Nyní spočinula pohledem na Robertových temných, saturnských rysech, které mu vynesly přezdívku „Cikán“, ač jen kvůli jeho tváři to určitě nebylo. Vzдор všem svým pochybnostem se přistihla, že jen dívat se na něj jí přináší nevídané potěšení. Jeho vysoká, štíhlá a svalnatá postava, nazrzlé hnědé vlasy i pečlivě upravený vous – to vše se jí na něm líbilo. Připomínal jí... Ne, na *něho* myslet nesmí. Právě dnes! Takové myšlenky v ní pokaždé vyvolávaly hrůzu a děs.

„Mým nejvyšším štolbou bude lord Robert,“ oznámila věcně. „Není člověka, který by to uměl lépe s koňmi, a já nepochybuji, že bude skvělý i jako organizátor mého korunovačního průvodu a dvorských zábav.“

Ozvalo se nespokojené reptání. Podle všech očekávání měl nejvyšší štolba z titulu své funkce velmi často pobývat v královnině blízkosti, takže šlo o mimořádně vlivný úřad. Robert se zešíroka usmíval a nedbal projevů zklamání ani nepokryté závisi, které ho obklopovaly. Ani Alžběta jich nedbala. Byla královna, odhodlaná mít po svém boku muže, který je jí příjemný.

Později, když se už všichni páni rozešli a ona seděla ve své komnatě nad hromadou státních listin, které jednu po druhé podepisovala, přišel za ní Cecil.

„Vaše Veličenstvo, odpusťte, ale bylo to moudré? U dvora je mnoho vážených a zasloužilých mužů. Lidé ještě nezapomněli, jak ctižádostiví byli Dudleyové a kam to vedlo. Pomyslete jen na tu žeň utatých hlav, která následovala po Northumberlandově pádu.“

„Robert je věrný a pro svůj úřad má náležité předpoklady,“ stála si na svém Alžběta. „Ti, kdo jej kritizují, mu jednoduše závidí.“

„Madam, snažně vás prosím, nechte si radit ode mne nebo nějaké jiné zkušené osoby. Ve vši účtě, jste žena a potřebujete mužské vedení.“

Alžběta se v duchu usmála. Cecilův názor na ženskou křehkost dobře znala. „A proč by tomu tak mělo být, Williame?“ zeptala se sladce.

Cecilovu úzkou tvář zalil lehký ruměnec. „Bůh dal mužům sílu a rozvahu, aby vládli lidstvu. Vaše Veličenstvo plným právem nastoupilo na trůn po svém otci a praotcích, ale – odpusťte, že mluvím tak otevřeně – slabost vašeho pohlaví vás předurčuje k tomu, abyste spoléhala na rady a vedení svých pokorných služebníků, kteří je dokáží udílet díky svým zkušenostem a... ehm... nadřazenému rozumu. Knižní vědomosti, v nichž Vaše Veličenstvo pozoruhodně vyniká, nestačí. Žijeme v neklidném a nebezpečném světě.“

Alžběta se zamračila, ale oprávněnost Cecilových posledních slov uznala. Starý řád zanikal, křesťanský svět byl rozpolcen a veškerá moc katolické Evropy se nyní šikovala proti protestantským státům, které si dovolily odtrhnout se od Říma. Anglie, již teď Alžběta vládla, se stane jedním z nich. Ona sama měla už nyní mnoho nepřátel, z nichž někteří se ale z různých důvodů tvářili přátelsky. Uvědomovala si, že většina křesťanstva ji považuje za nemanželskou dceru královny děvky a za

kacířku, která nemá právo na trůn, na nějž dosedla. A brzy, jen co ustaví svou novou anglikánskou církev, kterou hodlala podporovat, budou ona i její ostrovní království čelit ještě mnohem vážnějším hrozbám.

„Navzdory mým ženským slabostem a *omezenému rozumu* mi mé pohlaví nijak neubírá na významu,“ opáčila Alžběta sebevědomě, ale vzápětí už pokračovala o poznání smířlivěji: „Myslíte to dobře, starý příteli. Víím, že na mě na mé cestě číhají mnohá nebezpečí, ale mám v úmyslu vládnout sama – samozřejmě s dobrodiním vaší moudrosti. A když už mluvíme o otcích,“ dodala, otočila se a pohlédla na portrét Jindřicha VIII. zpodoběného ve vsi jeho velkoleposti, který visel přímo za ní, „mluvil byste takto s tím mým?“

„Hm, ne, paní.“ Cecil se musel usmát. Věděl, že ho právě přechytrčila. „Jeho zesnulé Veličenstvo ovšem nebylo žena!“

Alžběta jen pohodila hlavou a zasmála se, nicméně byla již pevně rozhodnutá dát každému jasně na srozuměnou, že není jen tak z nějakého ženského těsta.

O tři dny později seděla opět na trůnu ve velké síni hatfieldského zámku pod královským baldachýnem s velkým státním znakem, který s sebou přinesly krysy prchající ze Svatojakubského paláce v Londýně. Páni jí právě formálně složili hold jako své panovnici a ona měla nyní oznámit jména těch, kdo se stanou jejími rádci a členy kabinetu. Připravila si projev. Věděla, že se může spolehnout na svou skvělou výřečnost a má i jisté stylistické nadání. Na své první královské řeči tvrdě pracovala, a když si ji nakonec znovu přečetla, byla na tento plod svého úsilí náležitě pyšná.

Usmála se a pokynula Cecilovi, aby přistoupil blíž.

„Williame, můj dobrý služebník, jmenuji vás svým státním tajemníkem a svěřuji vám nejvyšší úřad, jaký mohu udělit,“ řekla. „Svěřuji vám jej proto, abyste stál v čele mé tajné rady a usiloval o blaho mé i celého mého království. Neboť mám o vás toto mínění: že se nikdy nedáte podplatit dary, budete loajální státu a...“ na zlomek okamžiku se odmlčela, „bez ohledu na to, co si myslím já, mi vždy dáte radu, jakou budete považovat za nejlepší.“ Cecil se uklonil a v jeho jinak nehybné tváři se objevil náznak vzrušení.

Muži přistupovali jeden po druhém a přijímali od ní své úřady: obtloustlý a vychytralý Bacon s plnými rty se měl stát Lordem strážcem velké pečeti a vážený Throckmorton s huňatým obočím měl spravovat státní pokladnu. Ostatní byli jmenováni členy tajné rady. Parr, který za královny Marie upadl v nemilost, s pokorou a radostně kvitoval, že mu Alžběta vrátila hodnost paira. Podobně vděčný byl jistě i Knollys, nový podkomoří královniny domácnosti. Jeho ženu, jemnou a skromnou Katherine Careyovou, Alžběta milovala v neposlední řadě proto, že to byla její sestřenice – a možná dokonce nevlastní sestra, ačkoli to mělo zůstat tajemstvím. Přesto nikdo nepochyboval, že se lady Knollysová velmi podobá zesnulému králi, a mnozí o ní soudili, že je dítětem lásky Jindřicha VIII. a Alžbětiny tety Mary Boleynové. Za královny Marie museli Knollysové kvůli své protestantské víře uprchnout do exilu a nyní se radovali, že jsou zase doma a těší se královnině přízni.

Pro Roberta Dudleyho se místo v radě nenašlo, a když ceremoniář dočetl jména všech pánů obdařených tímto úřadem, vypadal poněkud zplihle. Třebaže to byl věrný poddaný, pevný protestant a inteligentní mladý muž, Alžběta si vzala k srdci Cecilovu výstrahu. Nu, pomyslela si, nechme Roberta, ať ukáže, co umí, a já potom třeba věc přehodnotím.

Když byly pocty i úřady rozděleny, pronesla svou trůnní řeč. „Dobří lidé, bříme, jež na mě dolehlo, je zdrcující. Jako boží stvoření jsem však zavázána poslušností Všemohoucímu, a skláním se tudíž před Jeho vůlí a modlím se, abych mu s vaším přispěním složila dobrý účet. Nežádám od vás nic než věrná srdce. Potom nebudete pochybovat o mé dobré vůli a budete mi milujícími poddanými.“

S potleskem doznívajícím jí v uších vyšla ze sálu, následována průvodem svých dvorních dam, a soukromými komnatami – týmiž, jež obývala už od dětství – zamířila do své ložnice. Tam našla Kat Astleyovou, svou bývalou vychovatelku, jak se dme pýchou, neboť ji jmenovala první dámou královské ložnice i první dámou královniny garderoby. Drahá Kat! Dávala jí její první lekce, každý večer s ní odříkávala modlitby, prožívala s ní všechny strasti i trýzně posledních několika let a seděla kvůli ní i v Toweru. Kat jí nahrazovala matku, o kterou ji zlý osud tak krutě připravil. A teď se jí mělo dostat odměny. Bylo uklid-

ňujícím způsobem zvláštní, vidět domáckou Kat tak nádherně oděnou, celou v hedvábí. Pro Alžbětu to znamenalo jistotu, že léta plná nebezpečí jsou definitivně za ní.

„Ke svým povinnostem, dámy! Její královské Veličenstvo čeká!“ zvolala Kat a s ťuhstěním svých hedvábných sukni vykročila. Dvorní dámy i všechny komorné jí ihned přispěchaly pomoci s převlékáním jejich paní na dnešní večeri, která se samozřejmě odehraje pouze v úzkém kruhu, neboť dvůr drží smutek. Bude to tedy další černý šat, tentokrát sametový s vysokým límcem – a rovněž velmi slušivý. Kate Knollysová začala rozvazovat tkanice, jež Alžbětě přidržovaly rukávy na živůtku. Když tato žena přijela na Hatfield a objaly se, Alžběta se rozplakala. Se svou druhou nevlastní sestrou, královnou Marií, tak blízký vztah nikdy neměla – přinejmenším od té doby, co odrostla dětským střevíčkům. Marie ji milovala, dokud byla ještě maličká, protože zbožňovala děti a vždycky se vroucně modlila – nadarmo –, aby měla svoje vlastní. Později však už k ní necítila nic než odpor a žárlivost. Bylo tedy skvělé mít ve své blízkosti někoho tak úzce spřízněného a sobě milého. Alžbětu rovněž těšilo, že jí bude sloužit i její neteř Lettice, Katherinina okouzlující rusovlasá dcera, a stejně tak lady Mary Sidneyová, krásná sestra Roberta Dudleyho. Obou těch dívek si velmi cenila.

Chyběla jen jedna významnější osoba, kterou Alžběta ráda ponechala v předpokojích: její bledá, zasmušilá sestřenice, lady Katherine Greyová, jejíž starší sestra Jana skončila jako uchvatitelka trůnu královn Marie na popravišti. Vzpomínka na Janu a její osud Alžbětu vždycky přiměla k hlubokému zamyšlení. Sdílely spolu nadšení pro novou víru, ale Jana byla svým založením fanatička a za své přesvědčení i zemřela. Když dostala příležitost zachránit si život přestoupením ke katolicismu, řekla ne a ještě jednou ne – a nesla důsledky. Alžběta se až zachvěla při pomýšlení na svou sedmnáctiletou sestřenici, jak leží znetvořená v krvi na popravním lešení. Tehdy se jí o tom dokonce zdály děsivé sny a bála se – nikoli bezdůvodně –, že bude další na řadě.

Alžběta nevěděla, zda by měla tolik odvahy jako Jana, a ten pocit jí byl nepřijemný. Zato Katherine, Janina mladší sestra, bez mrknutí oka konvertovala ke staré víře – žádné „ne a ještě jednou ne“ od ní nikdo

nikdy neslyšel –, a získala si za to vřelou náklonnost královny Marie, která z ní udělala dvorní dámu královniny ložnice. Teď by Katherine klidně mohla přestoupit zpátky k víře, v níž byla vychována. Očekávala bych to od ní, soptila v duchu Alžběta, rozezlená tím, že dívka zůstává jako naschvál katoličkou. Alžběta dobře věděla, že dokud sama neporodí dědice, zůstane Katherine druhá v pořadí nástupnictví – fakt, který neměla v úmyslu uznat –, a proto by se podle jejího mínění měla opět veřejně přihlásit k protestantské víře.

Alžbětě bylo samozřejmě jasné, proč se ta drzá holka drží staré víry. Viděla ji, jak si špitá se španělským vyslancem. Nepochybně ho sladkými slovy ujišťovala, jaká je věrná katolička, a bylo by tudíž dobře, kdyby král Filip hájil její zájmy; anebo to byl jen figl, jímž chtěla Alžbětu přimět, aby ji uznala za svou dědičku. Ať to bylo cokoli, Alžběta tušila nějakou nekalost a měla vztek, že se Katherine opovážuje plést do nebezpečných záležitostí, do nichž by jí nemělo nic být. A co hůř, musela si přiznat, že ji Katherinino chování děsí. Na rozdíl od ní byla Katherine nezpochybnitelně legitimní a narodila se v hranicích království, což se už nedalo říct o jejich společné sestřenici, skotské královně Marii, kterou parlament vyloučil z nástupnictví proto, že se nenarodila v Anglii. Katherine se proto pro Alžbětu mohla stát smrtící hrozbou. Právě z toho důvodu ji Alžběta suspendovala do postavení dvorní dámy audienciální síně. Doufala, že tím učiní ambicím své troufalé sestřenice přítrž.

Zatímco jí dámy rozvazovaly tkanice šatu a rozepínaly spony, Alžběta láskyplně stiskla ruku Kate Knollysové.

„Moje drahá sestřenko, už vás nechci ztratit z očí,“ prohlásila. „Jako ta, kterou velmi miluji, mi musíte být co nejčastěji k službám.“

„Bude mi ctí, paní,“ odpověděla Kate, ale vypadala maličko sklíčeně.

„A co její děti, Bětuško?“ vložila se do hovoru Blanche Parryová, Alžbětina stará chůva, která měla odedávna tu výsadu, že s ní mohla mluvit upřímně a od srdce. „Kdo se o ně postará, když se jejich matka bude točit kolem tebe? A ten její pohledný muž na tebe bude žárlit, když ji budeš držet pryč od rodiny.“

Kate se začervenala.

„Ale jdi, Blanche!“ zvolala Alžběta. „Kate to určitě nevadí. Svoje děti

bude samozřejmě moci navštěvovat a občas je brát přímo ke dvoru. A pokud jde o tebe, příliš tě miluji, než abych tě poslala do Toweru, a tak ti raději dám na starost svoje knihy, abys byla zticha. Víím, že se ráda vzděláváš.“

Blanche zmlkla a v její staré tváři se objevil šťastný výraz. Kate se však do úsměvu nutila. Milovala svého muže i malé děti a nesnesla pomýšlení, že od nich bude na dlouhá období odloučena. Alžbětu však měla natolik ráda, že by ji nikdy neopustila. Právě ona, která své nevlastní sestře stála po boku v jejích nejtěžších chvílích, věděla, jak moc ji Alžběta potřebuje, neboť nemá žádného jiného blízkého příbuzného a nyní z ní její vysoké postavení, oddělující ji od obyčejných smrtelníků, učinilo osamocenou, nedotknutelnou osobu. Jak by jí Kate mohla něco odeprít?

Následujícího jitra se Alžběta probudila velmi brzy a po všech těch dnech, kdy seděla zavřená se svými ministry uvnitř, zatoužila vyrazit si na chladný, čerstvý vzduch. Robert Dudley, horlivě plnící své nové povinnosti, měl již osedlané dva pěkné koně, jednoho pro ni a jednoho pro sebe, neboť ji měl jako její štolba doprovázet, kdykoli si bude chtít jen tak vyjet nebo někam cestovat. Odložil dvorský smutek a v šatech barvy lesní zeleni a s pláštěm vlajícím mu rozverně ve větru vypadal naprosto božsky. Alžběta znovu spočinula pohledem na jeho sličných rysech – jeho rovný nos a výrazné lící kosti byly nepřekonatelně přitažlivé – i na pěkně tvarovaných nohách, jež vězely v úzkých bílých nohavicích. Nebylo pochyb, že je to široko daleko ten nejhezčí muž.

Když ji uviděl přicházet, uklonil se a vzletně smekl čapku s péry. Ona se na něho laskavě usmála a vtom si uvědomila, že se jí rozbušilo srdce. Na ženu byla vysoká, ale když se Robert narovnal, doslova se nad ní tyčil. Docela se jí to líbilo. Co se jí ale nelíbilo, byla tato nová formálnost mezi nimi. Od dětství byli přátelé a odnedávna jistě i něco víc. Teď však byla královnou a Robert si od ní musel udržovat jistý odstup a prokazovat jí náležitou úctu. Stará dávná důvěrnost, která mezi nimi dříve vládla, jí teď chyběla.

„Dovolte, má paní,“ řekl Robert. Stál sice vedle nasedacího bloku, ale sepnul ruce tak, aby do nich mohla vložit nožku, a on ji vyzvedl do sedla.

„Neříkej mi paní, Roberte,“ pokárala ho rozverně. „Jsme přece staří přátelé, ne?“

„Doufal jsem, že si Vaše Veličenstvo vzpomene,“ usmál se.

„Copak bych mohla zapomenout?“ škádlila ho. „Když jsme byli ještě děti, říkával jsi mi Bess. Neříkej mi teď paní, Roberte. Na to se známe moc dobře.“

„Bylo by divné, kdybych Vašemu královskému Veličenstvu říkal Bess jako kdysi,“ namítl.

„Jak se jen mezi přátele může vloudit takové odcizení? Doufám, že *jsem* přátelé jako dřív,“ opáčila Alžběta a napadlo ji, jak šarmantně Robert vypadá s vlasy povlávajícími mu ve větru.

„I já v to doufám... a nejen v to,“ pronesl směle jako medvěd v jeho rodovém znaku.

„Doufat můžeš!“ prohodila lehce a srdce jí plesalo radostí.

Robertovy tmavé oči se rozzářily. „Doufal bych v mnohé, kdybych směl.“

Pohlédla na něho z výše koňského hřbetu. „Mám ráda smělé muže,“ prohlásila.

Robert nasedl na svého hřebce a vyrazili. Nechali koně volně cválat parkem. Vzduch byl jiskřivě chladný a vycházelo slunce. Dělal se krásný zimní den. Alžběta milovala, když jí vítr šlehal do tváří, a fascinovalo ji závratné vzrušení z rychlé jízdy po Robertově boku. Oba byli skvělí jezdci. Na míle daleko nebyl nikdo v dohledu. A víc než to. Vychutnávala si úžasný pocit svobody, že může odpočívat a být přitom s někým, koho zná od dětství.

Po chvíli přitáhli koním otěže a zvolnili, protože projížděli pásem lesa. Nad hlavami se jim klenuly holé větve stromů.

„Jak se ti líbí život v Norfolku, Roberte?“ zeptala se Alžběta.

„Je tam moc velký klid, paní,“ odpověděl s úsměvem. „Jsem raději u dvora.“

„Cože? Chceš žít uprostřed té nablýskané bídy, plné zloby a záští?“ dobírala si ho.

„Takové to přece být nemůže, když je tam Vaše Veličenstvo,“ namítl zdvořile.

„Bess,“ opravila ho pevně.

„Bess,“ opakoval a hlas mu znězněl.

„A co tvá dobrá žena? Té se na severu líbí?“ Samotnou ji překvapilo, že při pomýšlení na Amy Dudleyovou pocítila osten žárlivosti.

„Docela ano.“ Podle všeho se mu moc o jeho ženě mluvit nechtělo. Ostatně ani Alžbětě ne. Už se o ní nebude zmiňovat, pokud o ní nepromluví sám. Vlastně se rozhodla, že mu dá na srozuměnou, že o lady Dudleyové nechce vůbec slyšet.

„Doufám, že příbytek pro nejvyššího štolbu je pohodlný,“ poznamenala, aby odvedla hovor jinam.

„Skvělý, paní – tedy Bess –, děkuji. Je mi opravdu ctí, že mohu být u dvora ubytován tak blízko vás.“ Vášen v Robertových očích svědčila o tom, že svá slova nemíní jako pouhou zdvořilost. „Za to bych klidně spal i ve skříni.“

„Jsi příliš smělý, Roberte!“ napomenula ho se smíchem Alžběta.

„A hodlám být ještě smělejší,“ přísadil si.

„Nepovídej!“ Opravdu se bavila. Nic nemilovala víc než flirtování, kterého si ale ve svém životě dosud příliš neužila. „Teď ale vážně, Roberte! Chtěla jsem s tebou probrat svoji korunovaci. Je toho třeba tolik napláňovat.“

„Jsem Vašemu Veličenstvu plně k službám.“ Upíral na ni vroucí pohled. Věděla, že svými slovy nemíní korunovaci, ale obratně stočila hovor zpět na toto téma. Měla pocit, že starý, nenucený vztah mezi nimi nahradilo cosi jiného. Nebyli už děti, ani spoluvězni v Toweru. Ona byla královna a on její oddaný služebník. Setkávali se teď v těchto nových rolích a jemná rovnováha nadřízenosti a podřízenosti mezi nimi se vychýlila. Toužil-li po ní ve zlých časech, oč žádoucnější mu musela připadat teď! Moc vábí muže jako magnet a Robert po ní očividně prahl. Uvědomovala si však, že i přesto mezi nimi stále existuje dlouho potlačovaná přitažlivost, která nyní znovu vyšlehla na povrch, o tom nemohlo být pochyb. Musí být opatrná, protože jí hrozí, že ztratí srdce a podlehne jeho kouzlu i jeho ctižádosti. A královna se nikdy nesmí nechat ovládat srdcem.

Po návratu na zámecké nádvoří Robert hbitě seskočil ze sedla

a odvedl Alžbětina koně k nástupnímu bloku. Když sklouzávala dolů, chytil ji v pase a otočil ji čelem k sobě. Sevření jeho silných rukou ji i přes pevnou látku jezdeckého úboru a korzet doslova elektrizovalo. Stáli těsně u sebe a hleděli si do očí – snad až příliš dlouho –, dokud ji Robert nepustil. Nenapomenula ho.

Černovlasý a pohledný španělský vyslanec hrabě Feria stál před královnou, ve tváři oslnivý úsměv. Jeho pán, král Filip, ho poslal do Londýna už v době, kdy umírala královna Marie. Marie byla Filipovou ženou, ale když vyšlo najevo, že je neplodná, král odjel navždy z Anglie a to jí zlomilo srdce. Ještě před svým odjezdem se však stal Alžbětiným ochráncem a dokonce dal i nenápadně najevo, že jeho zájem o ni není jen ryze bratrský, což ovšem Marii přimělo žárlit na sestru ještě víc. Filip byl ovšem zarytý katolík, kdežto Alžběta osvícená protestantka: ti dva nikdy nemohli najít společnou řeč.

Feria s vřelým výrazem v modrých očích poblahopřál královně k nástupu na trůn. „Vaše Veličenstvo zajisté pocítuje vděk vůči králi Filipovi, jehož vliv vám zajistil korunu,“ předl.

„Můj vděk patří výhradně mému lidu,“ odvětila Alžběta rezolutně, „nicméně svému dobrému švagrovi děkuji za laskavá slova.“ Filipa si nesmí pohněvat, protože bude potřebovat jeho přátelství. Hrozí jí nebezpečí, kam se podívá – od Francie, Skotska, Španělska i Říma, zkrátka ode všech katolických zemí v křesťanském světě. Francouzský král již prohlásil za právoplatnou královnu Anglie svou snachu, skotskou královnu Marii. Marie byla provdána za dauphina, dědice francouzského trůnu, a se vši vojenskou mocí Francie v zádech znamenala pro Alžbětu nejvážnější hrozbu. Alžběta si však byla skálopevně jista, že svou loď, anglický stát, dokáže bezpečně kormidlovat a provede ji i bouřlivými vodami evropské diplomacie. Věděla, že na palubu musí vzít všechny potenciální přátele a sladkými přísliby si musí udržet jejich přízeň. Může začít hned teď a projevit ochotu k jednáním se Španělskem, velkým nepřítelem Francie!

„Vaše Veličenstvo,“ začal opatrně Feria, „přišel jsem s vámi probrat velmi delikátní záležitost – sňatek Vašeho Veličenstva.“

Alžběta se zamračila. Tohle byla nevítaná komplikace. Úvahami o manželství se nehodlala zatěžovat. Mimoděk se jí vybavila vzpomínka na pár temných, chlípných očí, jejichž žár už dávno uhasila smrt... „Mluvte, prosím,“ vyzvala vyslance trochu příkře.

Feria si odkašlal a v duchu usilovně přemýšlel, proč je tvář v tvář této mladé ženě najednou tak nervózní. „Vaše Veličenstvo přirozeně ani nemohlo uvažovat o tom, že by vládlo samo, bez manžela, který by vás vedl a podporoval a jenž by byl otcem vašich dětí. Možná už nějaký čas přemýšlíte o vhodné volbě. Můj pán, král Filip, vám ochotně a rád poradí.“

Ne, pomyslela si Alžběta. Ne a ještě jednou ne. Nepotřebuji, aby mi někdo radil, a nestanu se Filipovou loutkou. „V této chvíli o manželství neuvažuji,“ pronesla nahlas, jak nejpříjemněji uměla. „Možná bude vhodnější, když prozatím zůstanu neprovdaná. Mám v tomto království příliš mnoho práce, než abych teď pomýšlela na sňatek.“ A aniž se pozastavila nad úžasem ve Feriově obličejí, otevřela rychle téma nepřijemných Francouzů, jejich společných nepřátel.

Jakmile osaměla s Kat ve své komnatě, dala průchod zlosti. „Ve světě očividně vládne silně zakořeněná představa, že žena nemá nárok ani žít, pokud není vdaná!“

Kat, která věděla lépe než kdo jiný, proč se Alžběta nechce vdát, pronesla konejšivě: „Nikdo vás k sňatku nemůže přimět.“ Ví Bůh, že se o to za dnů královny Marie pokoušeli. Nutili ji vzít si napřed jednoho katolického prince, pak jiného a vzápětí zase dalšího a Alžběta si tehdy připadala jako zaživa pohřbená.

„Nikdy se nevám!“ prohlásila. Tvrdila to už od svých osmi let, a když jednou Cecil navrhl, že otázku nástupnictví vznese v radě, zopakovala to znovu. „Vaše Veličenstvo musí mít na zřeteli budoucí bezpečnost svou i celého království,“ připomněl jí poněkud přísně, jako by si myslel, že je příliš lehkovážná.

„Musím?“ opakovala. „Říkáte, že já něco musím, Williame?“

„Paní, manželství je vaší jedinou jistotou. Chtít zůstat svobodná je nepřirozené.“

„Já *jsem* nepřirozená,“ odsekla. „Vím to.“

„Manžel by s vámi sdílel starost o stát i strasti vládnutí,“ naléhal Cecil, aniž dbal toho, co řekla. „Stal by se otcem dědiců, kteří budou pokračovateli rodu Vašeho Veličenstva.“

„Jistě. A vykázal by mě do dětských komnat!“ opáčila Alžběta s trpkostí. „Ne, nepřipustím, aby mi vládl muž a uzurpoval mou moc.“

Cecil si povzdychl. „Král Filip vás možná požádá o ruku. Feria trouší různé narážky.“

„Taky jsem slyšela. Nu, nechme Filipa doufat.“ V duchu pomyslela na ty kalkuluující, a přece smyslné oči, na tu ledově chladnou povahu, plné rty sevřené v opovržlivém úsměšku, a v hloubi duše se zachvěla. Upřímně řečeno, chtěl ji. Ji ale nikdy ani nenapadne o něčem takovém uvažovat... Navíc tu byla nepřekonatelná překážka v podobě víry. „Budeme ho udržovat v naději, Williame. Musíte se ale smířit s tím, že jsem odhodlaná nenechat se nikým ovládat.“

„Jsem si jist, že dospějeme k nějakému řešení, které by bylo pro Vaše Veličenstvo přijatelné,“ pronesl Cecil uhlazeně. Alžběta to ponechala bez komentáře. Však on uvidí, že svá slova myslela vážně.

Její nový canterburský arcibiskup – laskavý Matthew Parker, který býval kaplanem její matky –, ji požádal o slyšení. Podezírala Cecilia, že ho za ní poslal, ale ukázalo se, že se mýlila.

„Paní, mám svaté poslání,“ pověděl jí kněz. „Vaše matka blahé paměti, naše mučednická královna Anna, mě tři dny před svým zatčením vyhledala a prosila mě, abych se postaral o vaše blaho, kdyby ji mělo potkat neštěstí.“

Alžběta chvíli mlčela. „Tak to tedy věděla,“ zašeptala. „Tušila, co se chystá.“ Dovedla si představit, co její matka musela cítit. Sama to zažila. Byla uvězněná v Toweru a očekávala smrt. V Annině případě se tušení naplnilo.

Parkerova dobrácká tvář se stáhla úzkostí. „Věděla, že se děje něco hodně zlého a že se její nepřátelé proti ní spojují v nebezpečném komplotu. Bála se, že něco kují. Pochybuji ale, že si dokázala představit to, co se nakonec opravdu stalo. Ubohá paní, byla statečnější než lev.“

„A můj otec?“ Alžběta nikdy nemohla uvěřit, že by její otec, kterého

tak ctíla, dokázal podepsat rozsudek smrti nad její matkou jenom proto, aby se mohl oženit s Janou Seymourovou.

„Byl oklamán a sveden na scesti,“ pronesl Parker pevně.

„Tak jsem to chápala i já,“ přikývla Alžběta, uklidněna. „Byl to velký král, ale někdy měl špatné služebníky.“

„Ano, paní, byl to velký král.“ Arcibiskup se odmlčel. „Přišel jsem si s vámi nicméně promluvit spíše o poslání, kterým mě pověřila vaše paní matka. Madam, s ohledem na vaše blaho a jako otec, abych tak řekl, vás musím požádat, abyste vzala na vědomí, že vaší bezpečnosti i pohodlí by nejvíc prospělo, kdybyste vstoupila do posvátného svazku manželství.“

Tak *přece* ho poslal Cecil! „Drahý otče Parkere, *já* vím dobře, jak velké máte zásluhy, ale *vy* nevíte, o čem mluvíte,“ odsekla Alžběta. „Snad si nemyslíte, že mě příklady mé matky i macech mohly dovést k přesvědčení, že mám v manželství spatřovat bezpečný a pohodlný přístav! Nemám sebemenší důvod něčemu takovému věřit!“ Mluvila s hořkostí. „Jen si vzpomeňte na manželské patálie mého otce. Někteří říkali, že jedno jeho manželství bylo nezákonné, druzí, že jiné nebylo vůbec uzavřeno a dítě, které z něho vzešlo, je panchart, a další zase tvrdili něco úplně jiného. A tak to šlo pořád dál podle toho, co se komu líbilo nebo nelíbilo. Mou vlastní matku falešně obvinili z cizoložství, jak sám dobře víte. Ohledně mého původu vládne mnoho pochybností a já se vstupem do manželství váhám i proto, že se obávám sporů, které by z toho mohly vzejít. Jak by potom manželský svazek mohl být nazýván posvátným?“

Parker se tvářil zaraženě, ale Alžběta mu nedala čas promluvit. „Kdybych se vdala,“ pokračovala, „můj manžel by se mnou mohl mít velmi nekalé úmysly. Můžete mluvit o štěstí, pane, že jste nikdy neseděl v Toweru – ale já jsem tam byla vězněna a ujišťuji vás, že vyhlídka na to, jak se vám do šíje zatíná sekyra, byla pro mě v těch dnech plných úzkosti tak strašlivá, že jsem už byla rozhodnutá požádat, aby ke mně povolali francouzského kata, který by mě sprovodil ze světa mečem stejně jako moji matku. Na to nikdy nezapomenu. Myslíte, že se ještě někdy něčemu takovému vystavím?“

„Uklidněte se, paní,“ těšil ji Parker s obočím starostlivě staženým.

„Teď jste královna. Nikdo vám nesmí odporovat ani vás nutit do něčeho, co sama nechcete. Navíc Vaše Veličenstvo všichni milují. Žádný věrný poddaný by nepřipustil, aby vám kdokoli ublížil, dokonce ani váš manžel.“

„Dost! O té věci se nehodlám dál bavit!“ vyštěkla Alžběta. „Slovo ‚manžel‘ už nechci slyšet!“

Když skončilo příští zasedání rady a její členové se rozešli, podal Cecil Alžbětě dopis.

„Tohle dnes přišlo,“ řekl. „Není to oficiální agenda, nýbrž něco osobního, co by si Vaše Veličenstvo možná raději přečetlo v soukromí.“ Mluvil jemně a pohled jeho očí byl laskavý.

Alžběta vzala svinutý list do ruky. Zmocnila se jí neblahá předtucha.

„Ten dopis je od skotského teologa Alexandra Alesse, který žije v Sasku. V roce 1536 pobýval v Anglii a byl představen nejen králi, ale seznámil se i se sekretářem Cromwellem a arcibiskupem Cranmerem. List obsahuje informace o vaší matce, královně Anně, a on měl zřejmě za to, že by vám je měl sdělit.“

Při zmínce o Cromwellovi se Alžběta zachvěla. Ten muž stál za pádem její matky a děsil ji i v jejích dětských snech. Jeho duch číhal v temných zákoutích, ve skříních, v dutinách stromů, za dveřmi i pod postelí. Jméno Cromwell mělo schopnost vyvolávat v ní hrůzu, kam až její paměť sahala. A přece nyní jako panovnice uznávala, že byl nedostížným administrátorem a neúnavným služebníkem svého královského pána – až na to, že kolem jeho manželky utkal předivo lži!

Cecil ji soucitně pozoroval. „Omlouvám se, jestli vás ten list rozruší,“ řekl. „Dlouze jsem zvažoval, jestli vám ho mám ukázat, ale dospěl jsem k závěru, že nemám právo vám ho nepředat. Chcete, abych tu zůstal, než si ho přečtete?“

„Ne, Williame,“ odpověděla Alžběta. „Nechte mě o samotě.“

Cecil odešel a dámám čekajícím v předpokoji řekl, že je královna zavolá, až bude hotová.

Alžběta pomalu rozvinula list. Lomené černé písmo jí tančilo před očima, než se vzchopila a začala ho vnímat.

Aless psal sugestivně – až příliš, jak se ukázalo. Bral si za svědka samotného Krista, že mluví pravdu – pravdu, kterou by podle něho měla anglická královna znát. A pokračoval líčením, jak za úsvitu onoho dne, kdy byla královna Anna státa – třebaže on o tom nevěděl –, měl sen či spíše vidění. Nebyl si jist, zda sní či bdí, ale ve svém snu nebo vidění spatřil královninu šiji bezprostředně poté, co jí kat uťal hlavu. Ten obraz byl tak živý, že mohl spočítat nervy, žíly, tepny...

Alžbětě se udělalo špatně. Uvědomila si, že se celá třese, a rychle vstala, aby si nalila trochu vína ředěného vodou, které by ji uklidnilo. Nebyla v žádném případě nijak zvlášť útlocitná a viděla už mnoho prolité krve, ale v tomto listě doktor Aless psal tak necitlivě o její matce. A třebaže tu hrůzu viděl jen ve snu – nedokázala připustit, že byl obdařen milostí vize –, popisoval přesně to, co se jen o pár hodin později stalo skutečností.

Nevěděla, zda dokáže číst dál. Ale samozřejmě musela. Musela znát pravdu.

Aless psal, že ho ten sen tak vyděsil, že okamžitě vyskočil z postele, oblékl se, vyplul na Temži a nechal se odvézt do arcibiskupského paláce v Lambethu v naději, že tam potká Cranmera a vyžádá si od něj k té věci duchovní stanovisko. Našel ho, jak se prochází po zahradě; i on měl špatné spaní. Alžběta věděla, že Cranmer byl jedním z nejhorlivějších straníků její matky, kaplanem Boleynů a velkým stoupencem církevních reforem stejně jako Anna. Nebylo divu, že byl tak znepokojen.

Arcibiskup se Alesse zeptal, proč přišel tak brzy po ránu, neboť hodiny ještě ani neobíhaly čtvrtou. Když Aless odvětil, že ho vytrhl ze spánku hrůzný sen, a pověděl mu, o čem se mu zdálo, Cranmer chvíli mlčky přemýšlel. Potom se otázel: „Vy nevíte, co se má dnes stát?“ Aless odpověděl, že od královnina zatčení se zdržoval doma, a neví tudíž, co se od té doby přihodilo. Arcibiskup pozvedl oči k obloze a pravil: „Ta, jež byla anglickou královnou zde na Zemi, se dnes stane královnou na nebesích.“ Jeho žal byl tak veliký, že nedokázal říci víc a propukl v pláč. Aless, jímž to, co se právě dozvěděl, hluboce otřásl, se zarmoucen vrátil do Londýna.

Jeho domácí, který byl Cromwellovým služebníkem, ho nabádal, aby

se nesnažil chodit na popravu, neboť cizincům je vstup do Toweru zapovězen. On by ale stejně nesnesl pohled na masakr tak skvělé dámy, zvlášť když byl přesvědčen, že je nevinná a zločinů, za něž byla odsouzena, se nedopustila. Jeho domácí však šel, a když se v poledne vrátil domů, vyličil mu, co viděl a co Aless nyní může sdělit Annině dceři.

Královna, psal, si sama zakryla oči kapesníčkem a přede dvěma tisíci diváky poklekla vzpřímená na lešení. Nahlas se modlila, prosila Boha, ať přijme její duši, a potom vyzvala kata, aby řal, což on rychle učinil. Během okamžiku bylo po všem. Nemohla cítit žádnou bolest.

Alžběta se dlouze napila vína. Zadržovala slzy. Dlouho se učila nezapomínat se v myšlenkách Anniným krutým koncem. Jako malá dychtila znát podrobnosti, lačně je hltala, a když byly příliš odpudivé, dělalo se jí z nich špatně. Alessův dopis ji znovu přiměl podívat se pravdě do očí. Těžkým krokem zamířila do své ložnice, našla kapesník, posadila se na postel a znovu a znovu si v duchu opakovala, co skotský teolog napsal. Když vešla Kat s přichystaným šatem na večer, našla ji sedět potmě.

„Proboha, Bess, co tu děláš?“ vyhrkla a bezděky se vrátila k důvěrnému tónu své dlouholeté, láskyplné služby, neboť byly samy. Potom uviděla na posteli dopis.

„Čti,“ řekla Alžběta. A Kat četla. Pak se ztěžka posadila vedle své paní. Náhle bylo z Alžběty opět malé dítě, které si mohlo na Katiných měkkých prsou srdce vyplakat. Plakala pro matku, na kterou se nepamatovala, a přesto ji v mnoha ohledech zoufale postrádala.

„Francie je náš nepřítel,“ sdělil Cecil radě. „Nejsme ale s to vést s ní jakoukoli válku. Státní pokladna je prázdná a království ožebračené. Imperativem je tudíž pokračující přátelství se Španělskem.“ S těmi slovy významně pohlédl na Alžbětu.

„Ochotně zvážíme jakékoli nabídky krále Filipa,“ řekla. „Mezitím, mí pání, bych uvítala vaši radu ohledně jisté citlivé otázky. Když na trůn nastupovala královna Marie, nechala parlamentem zrušit zákon, který prohlašoval manželství její matky za nezákonné a ji samu za nemanželskou. Současně s tím bylo anulováno manželství mé vlastní matky a já jsem byla prohlášena za nelegitimní. Přála bych si to změnit.“

Rozhostilo se hluboké ticho. Rádci nejistě pokukovali jeden po druhém. Potom promluvil Bacon. „To bych neradil, madam. Královna Anna, pokoj její duši, byla odsouzena nespravedlivě, ale dosud jsou mnozí, kteří to zpochybňují, zvláště pak katolíci. Zločiny, z nichž byla obviněna, byly obłudné a vyvolaly velký rozruch, ačkoli všechna vznesená obvinění byla zajisté falešná. Vracet se k událostem roku 1536 by znamenalo koledovat si o problémy a dát nepřátelům Vašeho Veličerstva záminku k nactiutrháčné kampani. Bylo by to nepochybně nebezpečnější než skvrna nemanželského původu. Moje rada zní, nechte svou matku odpočívat v pokoji.“

Alžběta cítila, že má povážlivě blízko k pláči. „Je velmi smutné, že ani jako královna nemohu ospravedlnit památku své matky,“ pronesla trpce.

„Nechte tu věc být, paní,“ radil Sussex. Tento plešatící muž s přimhouřenýma očima měl zkušeností jako nikdo jiný. Ostatní vážně přikyvovali.

„Však pravda vyjde najevo!“ řekla Alžběta a vstala. „Dejte na má slova. Jméno mé matky nezůstane pošpiněno navěky.“ A za hlasitého šustění svých hedvábných sukní vyšla z místnosti. Spěchala do ložnice. Dvě zaražené dívky vyskočily, aby se jí uklonily, ale ona je propustila. O tomto dni snila dlouhá léta, těšila se na tu chvíli, až očistí jméno své matky a sama ze sebe smyje skvrnu nemanželského původu. Věděla však, že Bacon má pravdu. Anna Boleynová byla obviněna z cizoložství, incestu a velezrady a po více než dvacet let měla hanebnou pověst. V Evropě jí dosud zlořečili. Kdyby Alžběta probudila spící běsy, mnozí by si jistě řekli: Jaká matka, taková dcera. A to si nemohla dovolit. Přesto byla odhodlaná udělat dvě věci: za své královské motto si zvolí to, po němž kdysi sáhla i její matka. *Semper eadem* – Stále stejná. A ve znaku bude mít Annina korunovaného bílého sokola sedícího na pařezu, ze kterého pučí rudé a bílé tudorovské růže. Pro Alžbětu byl pařez připomínající popravčí špalek symbolem matčina předčasně ukráceného života.

Stála před portrétem Anny Boleynové, který byl jednou z nejcennějších věcí, jež vlastnila. Našla ho před lety schovaný v jednom výklenku. Teď jí visel nad postelí. Až na to, že její matka byla tmavovláška a měla

rovný nos, se Alžbětě velmi podobala: tatáž štíhlá postava a úzká tvář, tytéž těkavé oči, které mužům připadaly tak svůdné. Ó ano, je velmi snadné pochopit, proč lidé smýšleli o Anně tak špatně. A přece Alžběta slýchala, jak pečlivě dbala o svou čest i tehdy, když tančila a flirtovala s muži, kteří ji obklopovali. Věděla, že ji neustále sledují nepřející zraky. Především to ale byla zbožná žena, která se živě zajímala o církevní reformy. Pod její ochranou pravá víra v Anglii vzkvétala. Kéž by ji Alžběta poznala lépe. Jediné, co jí po matce zůstalo, byl její portrét, virginal, čtyři přívěsky ve tvaru Anniných iniciál, z nichž visely perly, a matná vzpomínka na černě oděnou dámu s rukávci lemovanými kožesinou a vonící pižmem, která jí zpívala, a jí se zdálo, že má kolem hlavy svatozář. Byl to samozřejmě klam. Ta svatozář byl možná Annin francouzský čepec, ve své době odvážná móda, neboť ukazovala vlasy, ale jak elegantní! Dojem svatozáře však přiměl malou Alžbětu věřit, že její mrtvé matce bylo souzeno dostat se rovnou do nebe.

Přihladila si šat a rozhodla se myslet na něco jiného. Štípala se několikrát do tváří, aby jí trochu zrůžověly, pohlédla na sebe do zrcadla, chvíli se otáčela sem a tam a v naleštěném stříbře obdivovala svůj odraz. Vtom jí blesklo hlavou, že její obvyklé černé oblečení, sice z drahých látek, ale velmi prosté, se už možná pro královnu nehodí a ona se již nemusí oblékat tak střízlivě, zvláště když už není třeba, aby se takto nenápadně hlásila ke své protestantské víře. Téměř deset let nosila strohé, nezdobené šaty hodné zbožné protestantské dívky, čímž ze sebe v konečném důsledku učinila pravý opak okázale oblékané královny Marie. Pravdou ovšem je, že se tak střídme začala oblékat už několik let předtím, než se tím začala ostentativně hlásit ke svému vyznání. Činila tak proto, aby zdůraznila svou ctnost, a to v době, kdy se to ukazovalo jako naléhavě potřebné. Na ten čas teď ale myslet nechtěla. Její tajemství znalo jen několik málo jedinců a ona si byla jista, že nikdo z nich nepromluví.

Odloží proto nudné oblečení a své dlouhé vlnité vlasy bude nosit nakadeřené. Svou víru bude stále dávat najevo barvami černou, bílou a stříbrnou, ale její róby budou velkolepé – z hedvábí, sametu, taftu nebo zlatohlavu s okružními z nejjemnější krajky, s průsvitnými závoji,

složitými výšivkami a obrovskou sbírkou drahokamů a perel, jež zdědila. Její představivost se vzepjala do závratných výšin. Rozhodla se ozdobit své šatstvo emblémy, které budou hlásat, kdo a co je – tudorovskými růžemi svého rodu, klasy jako symboly její víry v Krista, morušemi značícími moudrost, sluncem zosobňujícím vládce, jehož kroky řídí Bůh, a maceškami, jejími oblíbenými květinami. A budou na něm i další symboly – hranostaj, jenž znamená čistotu, pelikán symbolizující mateřskou lásku a oběť, síto značící prozíravost a fénix odkazující k nesmrtelnosti. Prostřednictvím těchto znaků bude její lid vědět, kdo je a za čím stojí. Ta představa ji naplnila pýchou. Povolá své švadleny a vyšivačky – teď hned! A protože zároveň usoudila, že není třeba utrácet zbytečně, vezme si na korunovací drahocenný korunovační šat královny Marie, jen lehce upravený, aby jí padl.

Toužila rovněž po tom, aby ji muži obdivovali, což nemohli nedělat, protože byla královna a měla matčin dar přimět je uvěřit, že je krásná. A ona chtěla být krásná zvláště pro jednoho z nich. Chtěla, aby na ni Robert zíral jako u vytržení, až bude procházet mezi svými dvořany – nádherná, takřka nadpozemská bytost! Jak mýjely dny, uvědomovala si, že na Roberta myslí čím dál víc. Milovala jejich každodenní projížďky, nezávazné škádlení a flirtování i svůdné hry na kočku a myš, které spolu hráli. Všechno to byla jen neškodná zábava, ale měla-li být k sobě upřímná, začínala pro ni znamenat čím dál víc. A pro Roberta také, tím si byla jista. Často cítila, jak se musí držet zpátky.

Na zdi vedle dveří visel ještě jeden portrét. Pokaždé k němu bezděky zabloudila očima, neboť zobrazoval Jindřicha VIII. ve vší jeho slávě, jak ho namaloval mistr Holbein. Byl to král mezi králi a Alžběta byla hrdá na to, že je jeho dcerou. Odjakživa se považovala za lví mládě, lvici z těsta Jindřicha VIII. Samozřejmě věděla, že královský majestát nespočívá jen ve vnější okázalosti. Bude další takovou vládkyní, jako byl její otec, ale milosrdnou, ne krutou. Přes všechny náboženské změny, jež zavedl, i svá nešťastná manželství si udržel lásku svých poddaných a lidé o něm stále mluvili s posvátnou bázní a obdivem. Angličané silné krále milují, usoudila Alžběta. Slýchala, že otec býval v mládí bojovným a obdivovaným hrdinou, ztělesněním starobylé královské

krve své země, a byl nesmírně oblíbený. Měl ale v sobě zároveň i cosi lidového a ona bude následovat jeho příkladu. Zrozencům z tudorovské krve to šlo samo od sebe.

Pohlédla do tváře na obraze, kterou si tak dobře vybavovala: chytré oči, vysoko posazený římský nos, malá, smyslná ústa. Jak kdysi toužila po jeho úsměvu, po jeho otcovském pohlazení, po jeho chvále! Po většinu jejího dětství se choval povýšeně jako jakási téměř božská postava, ale měl-li dobrou náladu, dovedl být milující, hravý a laskavý. To byly ty nejkrásnější chvíle. Dal ji sice prohlásit za nemanželskou a manželství s její matkou za neexistující, ale byl na ni pyšný, věděla to. A byla si jista, že v ní vycítil i něco ze sebe sama.

To byla útěšná představa, neboť po celý její život se o ní šušovalo, že není jeho dcerou, nýbrž plodem cizoložství její matky s jedním z jejích takzvaných milenců. I její nevlastní sestra tomu uvěřila. Marie se několikrát dala slyšet, že se Alžběta podobá Marku Smeatonovi, loutnistovi, který kvůli Anně zemřel. Nu, Marii se hodilo tomu věřit. Představa, že Alžběta zdědí trůn, se jí přičila a bála se toho. Její poznámky Alžbětu bolely, ale to byl nepochybně záměr.

Jsem dcerou svého otce, říkala si pevně při mnoha příležitostech. Sám král Jindřich o tom nikdy nepochyboval. Vždycky ji uznával za vlastní. Mnozí lidé se nechávali slyšet – v minulosti i nyní –, jak velmi se mu podobá, a poukazovali přitom zvláště na její zlatavě rusé zbarvení vlasů a vznešený profil. A někteří dokonce tvrdili, že je mu podobnější než Marie. Ona sama často hleděla na jeho portréty a tu podobu na nich hledala. A pokaždé jí dodalo odvahy, když si připomněla, že ji otec vždy znovu zařadil mezi své nástupce, což by zajisté neučinil, kdyby měl o svém otcovství sebemenší pochybnost.

Vyrůstala s tím, že Jindřicha VIII. zbožňovala a hluboce ctila jeho památku. Už teď o něm v oficiálních listinách psala jako o „nejdražším otci Jejího Veličenstva“. Byla si skálopevně jista, že ji vždycky miloval bez ohledu na to, co kdo říkal o její matce, kterou kdysi také hluboce miloval – jako bez rozumu, říkalo se. Jak by si přála – jako už tolikrát v minulosti –, aby se tato láska nikdy neobrátila v tak krutou nenávist.

Jako královna potřebovala být Alžběta s blížící se korunovací přítomna ve svém sídelním městě Londýně. Když její nekonečný průvod dospěl až k jeho hradbám, měla už zalehlé uši od samého provolávání slávy, které se linulo z hrdel jásajících zástupů mačkájících se podél namrzlé silnice, jež vedla z Hatfieldu na jih. Lidé lemující cestu se sbíhali ze široka zdaleka, jen aby ji zahlédli. Vykukovali z oken skromných příbytků i z vysokých hrázděných domů s lesklými mřížkovými okenními tabulemi. Uvědomila si, že důvěrně známou krajinu najednou vnímá úplně jinak, nově, z pozice někoho, kdo tomuto království vládne, a žasla nad lány polí, nad vesničkami, které se choulily natěsnány okolo kostelů s věžemi vzpínajícími se k nebi, nad kvetoucími městečky s jejich rušnými uličkami a plnými obchody i nad poklidnou velebností venkovských šlechtických sídel, jež bylo možné zahlédnout za cihlovými zdmi a mezi zelení obor. Toto byla její Anglie a její poddaní.

„Alžběta! Alžběta! Bůh ochraňuj královnu!“ volali lidé znovu a znovu a padali na kolena, když projížděla kolem. Byla do hloubi duše dojatá a v duchu si opakovaně slibovala, že bude svým poddaným dobře sloužit, aby se jí odvděčili láskou a shovívavostí. Měli by žít v míru, ano, a svobodně vyznávat víru, kterou cítí v srdci.

Náhle před ní stál londýnský starosta v šarlatovém rouchu a v doprovodu aldermana a šerifů, aby ji všichni společně přivítali v jejím hlavním městě. Sesedla z koně a natáhla ruku v rukavičce, aby ji muži jeden po druhém políbili, než je láskyplně pozvedne z pokleku. A poté zahlédla blížící se postavu biskupa Bonnera, „Krvavého“ Bonnera, který se tak činil s upalováním kacířů. Když před ní poklekal, zaslechla šum a reptání – a vzápětí radostné výkřiky, když od něho odvrátila tvář.

Nyní se v purpurovém královském hávu a za doprovodu tisíců blížila k hrozivým hradbám Toweru, kde měla – s nemalým odporem – pobývat, než bude palác ve Whitehallu připraven ji přijmout. V průvodu před ní ujížděl ceremoniář hrabě z Pembroku, který nesl pozdvížený korunovační meč, a hned za ním jel k její veliké radosti nádherně oděný Robert Dudley na stejně nádherném černém koni. Průvod postupoval pomalu, neboť Alžběta se zastavovala, usmívala se na lidi a mávala jim

anebo se skláněla, aby s nimi prohodila pár slov, letmo zažertovala a sem tam přijala s láskou nabízený skromný dárek či vyslechla stížnost. Za mnou může přijít každý, nařídila. A brzy ji všichni velebili za její blahosklonnost, za její lidovost i starost o prostý lid. Ať si mě ohrožují cizí panovníci, pomyslela si rozjásaně, já mám na své straně lásku svých poddaných, a to je víc než tisíc armád.

V Toweru zastavila koně, sesedla a chvíli sbírala sílu, aby dokázala vejít do pevnosti, kde před necelými pěti lety prožila tři měsíce plné úzkosti a strachu. Přiměla se k úsměvu. Nebude myslet na minulost.

„Když jsem tu pobývala naposledy, dobří lidé, byla jsem vězněm nespravedlivě podezíraným ze zrady a obávajícím se o život,“ oslovila zástup. „Nyní vzdávám nejupřímnější dík Všemohoucímu, že mě ušetřil, abych se dožila tohoto dne!“

O matce, jejíž krev tu byla před dvaadvaceti lety prolita, neřekla ani slovo, ale o to víc na Annu Boleynovou myslela a později téhož dne dokonce trvala na tom, že alespoň nahlédne do příbytku královen, což byly komnaty, které Anna obývala před svou korunovací a o pouhá tři léta později tu trávila i dny předcházející její popravě. I Alžběta tu prožila několik zoufalých týdnů, kdy každým dnem čekala, že ji odvedou na popravicí lešení. Byla přesvědčena, že její sestra, která věděla, kde Annu drželi, záměrně poručila, aby Alžbětu ubytovali právě tam, což pro ni měl být rafinovaný trest navíc. A Alžběta dokonce dostala svolení – ne, přímo ji povzbuzovali –, aby si vyšla na hradby, odkud mohla vidět lešení postavené krátce předtím vedle hradní zbrojnice pro Janu Greyovou – na témž místě, kde skonala i Anna Boleynová. Alžběta si živě vybavovala, jak se denně vroucně modlila, aby ho už rozebrali.

Komnaty byly čistě uklizené, provoněné a zařízené nádhernými závěsy i nábytkem, ale tísnivý pocit lidského utrpení jimi prostupoval dál. Alžběta byla proto ráda, když mohla za jejich vybledlou nádherou zavřít dveře, vděčná, že se smí ubytovat v bývalých královských komnatách. Tady visely na stěnách hedvábné tapiserie protkávané zlatem a stříbrem a pohled příchozího okamžitě upoutal impozantní baldachýn s královským znakem lemovaný perlami a obrovská postel s bohatě vyřezávanými sloupky. Pod baldachýnem stál trůn zhotovený

pro jejího otce, Jindřicha VIII. – poznávala vzor na zeleném damašku a byla tu i podnožka, na kterou si pokládal bolavou nohu. Pokoj jeho duši, pomyslela si, dojata tou smutnou vzpomínkou.

Když v noci ležela na velikánské posteli a nemohla spát, nevyhnutelně zabloudila v myšlenkách k matce a ponurému průvodu zrádců, kteří v těchto zdech skonali. Od paláce to bylo jen pár kroků ke Kapli svatého Petra v řetězech, kde Anna ležela, nedůstojně pohřbena v neoznačeném hrobě. Kéž by Alžběta mohla dát její nebohé ostatky přenést do Westminsterského opatství a důstojně je uložit do mramorové hrobky! Dobře si však pamatovala, co řekl Bacon. Bylo by to neprozíravé. Vytahovalo by to na světlo věci, které je lepší nechat spát.

Házela sebou, převalovala se a znovu a znovu se protahovala. Nemohla usnout. Její mozek nedokázal přestat horečně pracovat a navíc jí valily pachy a zvuky z towerského zvěřince, které průvan přinášel otevřeným oknem do její komnaty. Nakonec vylezla z postele, přetáhla si přes noční úbor těžký svrchní šat, vklouzla do sametových pantoflíčků a zahalila se do tmavého pláště. Sloužící dívka, která ležela na pryčně u dveří, se lehce zavrtěla, ale Alžběta jí poručila, ať spí. Po úzkém spirálovém schodišti sestoupila dolů, vyšla ze dveří a uprostřed mrazivé noci se ocitla na nádvoří pod Bílým Towerem, který se nad ní hrozivě tyčil. Po pravé ruce měla klenotnici a po levé mohutný blok královského paláce, v němž byla souzena a odsouzena k smrti Anna. Této noci vzdá Alžběta matce poctu, jakou jí nikdy dříve vzdát nemohla.

Členy hradní stráže, kteří hlídali nádvoří, zarazilo, když v temných předranních hodinách zahlédli venku královnu bez doprovodu, ale ihned vyskočili splnit její rázný příkaz, aby jí otevřeli Coldharbourskou bránu – jedinou cestu, jíž bylo možné dostat se ven z vnitřního nádvoří, kde stál palácový komplex. Poručila jim, ať počkají, než se vrátí, a odhodlaným krokem zamířila přes Tower Green ke starému kostelíku svatého Petra v řetězech, který stál osaměle vedle rozlehlé hradní zbrojnice. Dveře zavrzaly, když do nich strčila.

Uvnitř vládlo hluboké ticho. Jediným světlem tu byl měsíční svit prostupující zasklenými okny a mihotavý plamínek svíce, jenž symbolizoval věčnou a uklidňující boží přítomnost. Alžběta pomalu vykročila

a podél sloupů po své levé ruce došla ke stupňům oltáře. Tam poklekla. Řekli jí, že její matka a Kateřina Howardová byly pohřbeny před oltářem a mezi nimi leží setnutí vévodové Somerset a Northumberland. Kéž by věděla, na které straně pochovali Annu Boleynovou! Na tom teď ale nezáleželo. Někde tady, kousek pod ní, spočívá jilmová truhlice na šípy, do níž toho tragického jarního dne roku 1536 královniny dámy uložily znetvořené ostatky její matky.

Jako dobrá protestantka by se Alžběta neměla modlit za mrtvou. Tento obyčej byl zavržen za krátké vlády jejího bratra, horlivého protestanta Eduarda VI., syna Jany Seymourové. Alžběta však přesto měla raději starší vydání Knihy obecných modliteb arcibiskupa Cranmera, které tyto modlitby obsahovalo, a stejně tak byla odhodlaná ponechat ve svých kaplích zdobené krucifixy, jež někteří zarytí reformátoři a puritáni odsuzovali jako modly. Už se rozhodla, že se bude řídit pouze svým svědomím. Copak je něco špatného na tom, hledá-li člověk útěchu v modlitbě za mrtvého? Kdoví, třebaš to tomu mrtvému nějak prospěje. A tak sepjala ruce, zklidnila svou mysl a jala se tiše odříkávat Cranmerova krásná slova: „Smiluj se, Pane, nad svou služebnicí Annou, jež nás v Kristu opustila a nyní odpočívá v pokoji. Vroucně Tě prosím, slituj se nad ní a dej jí věčné spočinutí.“

Být tak blízko matce, na kterou se sotva pamatovala, jí připadalo zvláštním způsobem uklidňující. Kat ji mnohokrát ujišťovala, že ji Anna velmi milovala a byla na ni hrdá. Jak hrozné, přímo kruté pro ni muselo být, nechat tu po sobě maličké dítě a netušit, co si o ní jednou její dcera bude myslet. A vědět, že tu už nebude, aby Alžbětu chránila před vším, čemu bude muset čelit, až ji prohlásí za nelegitimní a ona zůstane bez matky. Annino manželství s králem bylo prohlášeno za neplatné dva dny před její popravou, takže šla na smrt s plným svědomím strašlivého dědictví, jež své dceři odkázala. Kat se domnívala, že když ji odsoudili k upálení nebo stětí podle královy libosti, nabídli jí výměnou za souhlas se zneplatněním jejího manželství méně krutou smrt. Kdo by jí mohl mít za zlé, že přijala?

Jak tak Alžběta klečela na stupních oltáře, rozhostil se v jejím nitru pocit nesmírného klidu, stejně nečekaný jako útěšný. Bylo to, jako by

vedle ní klečel někdo neviditelný, z něhož vyzařovaly radost, souhlas a láska. Možná jsem si to jen namlouvala, říkala si, když kráčela zpět do paláce, a přece si v srdci uchovala mocné přesvědčení, že Bůh její modlitby vyslyšel a že to byla její matka, která za ní přišla a přinesla mír a pokoj její utrápené duši.

V lednu se Alžběta připravovala na svou korunovací ve Westminster-ském opatství. Den před obřadem kráčela v průvodu rušnými ulicemi Londýna za všeobecného jásotu obyvatel, kteří se seběhli, jen aby ji viděli. Každý dům byl ověšen tapiseriemi, malovanými látkami nebo girlandami ze stále zelených rostlin, kostelní zvony vyzváněly, na každém rohu vyhrávala hudba a všude se tísnily zástupy. Tento průvod, oslavy i všechnu tu podívanou podél cesty uspořádal lord Robert pro královnino potěšení. Bůh mu žehnej, nechal dokonce zinscenovat živý obraz jejích rodičů, krále Jindřicha a královny Anny, který oslavoval její královský původ. Zamrkala, aby potlačila slzy, které se jí draly do očí, a když na ni nějaký muž ukázal prstem a zvolal: „Pamatujete na starého Jindru Osmého? Tady je, vrátil se k nám!“, znovu a znovu děkovala obyvatelům Londýna za jejich vřelé přijetí. „Budu na vás laskavá, jak jen královna může být,“ slibovala a oni ji za to milovali.

Když kráčela do chrámu, sněžilo. Na sobě měla těžký plášť z vyšívaného hedvábí, lemovaný hermelínem, a pod ním korunovační šat – týž, který si před pěti lety oblékla její sestra. Zástupy vznešených diváků osvětlovaly stovky vysokých svící a jejich plameny se zrcadlily tisíci odlesky na drahokamech, kterými byly osazeny korunovační klenoty, i na zlatých nitích, jimiž byly protkány nedocenitelné tapiserie jejího otce objednané u velkého malíře Rafaela, které visely v chrámu. Když biskupové představovali Alžbětu jejím poddaným, ozýval se takový jásot, provolávání slávy a neustále sílící zvuk varhan a trub, až se starobylý chrám takřka otrásal v základech. Alžběta, symbolicky zvolená a po složení přísahy slavnostně pomazaná, byla usazena na starodávný korunovační trůn a biskup nad ni pozvedl korunu. Když jí spočinula na

hlavě, pomyslela na otce i na matku a v tom okamžiku ji prostoupil pocit závratné radosti. Teď byla opravdu královnou vyvolenou Bohem, aby vládla. Tuto korunu si tvrdě vybojovala a nikdo jí ji nikdy nevezme.

O deset dnů později zahájila Alžběta první zasedání parlamentu své vlády, i tentokrát oděna ve skvostný korunovační šat a majestátně usazená na trůnu potaženém zlatohlavem, nad hlavou královský baldachýn se státním znakem Anglie. Po slavnostním úvodu zanechala obě komory jejich debatám a vrátila se do svých komnat ve Whitehallu, ale sotva stačila svléknout své nádherné oblečení, objevila se v jejím předpokoji delegace z Dolní sněmovny v čele se svým předsedou a prosila o slyšení.

Zdráhavě se odebrala do audienční síně. Stěny a sloupy tu byly z vyřezávaného dřeva, pokryté zlatými plátky, a na černobílé mramorové podlaze ležely nejdražší turecké koberce. V těchto velkolepých kulisách se Alžběta v pečlivě zvoleném bílém šatu zdůrazňujícím panenskou čistotu nápadně vyjímalá. Když jako bohyně usedla na trůn, členové parlamentu před ní padli v bázni na kolena.

„Pane Thomasi Gargrave,“ řekla a ukázala prstem na předsedu dolní komory na znamení, že je připravena mu naslouchat. Nejpřípravenější, jak jen mohla být. Milovala zástupce třetího stavu, ale z těch se dost dobře mohl vyklubat i pěkně tvrdý oříšek!

„Vaše Veličenstvo, přicházíme vám předat petici Dolní sněmovny,“ odpověděl muž nervózně. Hlasitě polkl. „Věříme, že pro vás i vaše království bude nejlepší, jestliže si vezmete manžela, který z vás sejme břímě povinností, jaké přísluší pouze mužům.“

Alžběta se naježila, ale neřekla nic. Koutkem oka sledovala, jak Robert Dudley stojí mezi přítomnými dvorany a bedlivě ji pozoruje. A zahlédla i Cecila, jak se mračí a přikyvuje. Její podrážděnost rostla.

Sir Thomas přikročil k jádru věci, aniž si všiml odmítavého vzezření své panovnice. „Vládcové jsou smrtelní, ale království jsou věčná. Pokud Vaše Veličenstvo zůstane neprovdáno a, eh, pannou vestálkou, abych tak řekl, bude to proti veřejnému zájmu.“

Alžběta se přiměla ke zdvořilé odpovědi, ač ji výrok předsedy, že její

královské povinnosti jsou vhodné jen pro muže, rozběsnil doruda a v duchu bojovala se silným pokušením vlepit mu políček.

„Tato záležitost je mi krajně nemilá,“ prohlásila, „ale co mě těší, je dobrá vůle vás, mých věrných měšťanů a všeho obecného lidu.“ Opět po očku pohlédla na Dudleyho i Cecila a viděla, že oba pozorně naslouchají. „Rozhodla jsem se zůstat neprovdaná, třebaže se o mou ruku ucházejí mnozí mocní vládcové. Já však soudím, že manžela již mám, a tím je anglické království.“ Pozvedla elegantním gestem ruku s korunovačním prstenem, který se jí vyjímal na prstě, a upřela planoucí pohled na všechny přítomné v síni. „Každý jeden z vás, a vůbec všichni Angličané, jsou jako mé děti a blízcí příbuzní. Pánové, budu jednat tak, jak mi ukládá Bůh. Nikdy jsem nepravila po manželství, ale úplně je nevylučuji. Slibuji vám, že toto království nezůstane bez dědice, třebaže se nakonec možná spokojím s tím, když i mramor prohlásí, že královna, jež vládla po čas, který jí byl vyměřen, žila a zemřela jako panna.“

Po těch slovech se klečícímu poselstvu uklonila, a aniž dala předsedovi Dolní sněmovny šanci odpovědět, vyšla ze síně. Cecil se za ní díval, jak odchází, a v každém jejím rychlém pohybu cítil stěží zadržovaný vztek. Věděl, že za ní musí jít, a ať se jí to líbí či ne, musí jí připomenout, jakému nebezpečí se vystavuje, jestliže se co nejdříve neprovdá. Cesta, kterou zvolila, je šílenství!

Dostihl ji v chodbě vedoucí k jejím soukromým komnatám.

„Madam, madam,“ povzdechl s náznakem nesouhlasu v hlase. „Na slovíčko, smím-li.“

Alžběta mlčky zabočila do poradní síně.

„Ano, Williame?“ Ostražitě na něho hleděla. Věděla, co přijde.

„Madam, jestliže se neprovdáte, nebudou žádní dědicové z vaší krve, kteří by po vás nastoupili na trůn.“

„A když ano, Williame, kterýkoli z mých synů nebude mít nouzi o stoupence, kteří se proti mně budou chtít spiknout a připravit mě o korunu, protože jsem jen žena – a kdo by se obtěžoval postavit se jim?“ opáčila a pohlédla Cecilovi zpřímá do očí. Ten nedokázal odpovědět.

„Paní, prosím vás, uvažujte. Jestli nebudete mít děti, kdo po vás nastoupí? Tento parlament dovede Anglii k protestantismu. Nemusím

vám snad připomínat, že vaši nejbližší dědicové jsou katolíci.“ Alžběta ho setřela pohledem, ale věděla, že má pravdu. Skotská královna Marie se již nyní prohlašovala za královnu Anglie a měla za sebou veškerou moc Francie, třebaže podle práva by na anglický trůn nikdy nastoupit nemohla. Ale Francouzi by na takové maličkosti nehleděli. Alžběta také připouštěla – ač by to nikdy otevřeně nepřiznala –, že nárok lady Katherine Greyové na trůn je možná silnější než ten její, ale je to jen nebezpečná potíživka, která flirtuje se Španěly a očividně doufá, že tím Alžbětu přiměje, aby ji jmenovala svou nástupkyní.

Jako by jí Cecil četl myšlenky, nadhodil: „Chcete, aby po vás nastoupila lady Katherine Greyová?“

„Nikdy!“ vyštěkla Alžběta. „Není nic víc než pěkná květinka, která se otáčí podle toho, kam fouká vítr. Žádný rozum, žádné zásady.“

„Moje řeč, paní. Alespoň na něčem se tedy shodneme.“ Cecil nasadil kajícínou tvář. „Mým nejvroucnějším přáním je, aby vám Bůh seslal manžela a časem snad i syna.“

„Aby Anglie měla opět krále!“ vybuchla Alžběta. „Williame, jste průhledný jako vzduch. Stejně jako většina mužů pokládáte za nepřirozené, aby vládla žena. Chcete mě zavřít do dětského pokoje, aby můj manžel mohl panovat mým jménem. Říkám tedy znovu, nikdy!“

Cecil zrudl. „Madam, já protestuji, nic takového nechci. Jsem váš nejvěrnější poddaný. Nepomáhal jsem vám snad zajistit si trůn?“

„Ano, pomáhal. A já jsem vám za to vděčná. Nesmíte si myslet, že nejsem.“

„Pak si tedy upevněte postavení a vezměte si někoho za manžela, paní!“

Alžbětiny oči byly jako z oceli, rty zarytě sevřené. „A koho byste navrhoval?“

„Možná vás požádá o ruku král Filip.“

„Copak jste už zapomněl, jak ho poddaní mé sestry nenáviděli? Jak zatáhl Anglii do svých zničujících válek, které nás stály Calais, naši poslední baštu na území Francie? A pomyslete jen, jak krutě královnu Marii opustil!“

„Neříkám, že byste měla jeho nabídku přijmout, paní. Jen že se může

najít nějaký vznešený princ, který bude ochoten opustit svou zemi a stát se vám ochráncem i ve věcech víry.“

„To podstatně zužuje výběr,“ poznamenala Alžběta kousavě. „V Evropě je jen pár protestantských princů, kteří by přicházeli v úvahu. A nenajde-li se žádný vhodný, předpokládám, že mě budete chtít provdat za nějakého mého poddaného! Ale kolik soupeření a nevraživosti by to u dvora vyvolalo! Navíc kdybych se tak hluboce snížila, bylo by to na úkor vznešenosti mé krve.“

Cecil si znovu povzdechl. „Jak tedy hodláte vyřešit problém nástupnictví, paní?“

„Ten vyřeší Bůh a čas, věřte mi,“ odpověděla popuzeně. „Musím se zabývat tolika věcmi a vy mě ustavičně otravujete jen s tímhle – s takovou podružností! Musím vybudovat církev. Katolíci a puritáni dělají potíže. Ohrožují nás Francouzi. Protestanti ve Skotsku naléhavě potřebují naši pomoc. Skotská královna a Katherine Greyová chtějí mou korunu. A státní pokladna je pořád prázdná! Nemám čas myslet na vdavky!“

V žilách jí tepal strach. Existovaly dobré a naléhavé důvody, proč by měla zůstat neprovdaná, a navíc ji děsila už pouhá zmínka o sňatku. Jen jediný člověk ji možná aspoň vzdáleně chápal, ale i on, který ji znal od jejích osmi let, neznal celou pravdu.

„Pojď se se mnou na chvíli projít, Roberte,“ řekla a poklepala Dudleymu na rameno, když na něj narazila v dlouhé chodbě ověšené mapami a portréty. Ochotně upustil od zkoumání mapy Sebastiana Cabota, na níž mořeplavec vyznačil své objevy v Severní Americe, a vyšel za ní z jejího příbytku do soukromé zahrady, která byla i v tomto ročním období plná barev a rostlin. Tady, mezi lesem malovaných sloupů korunovaných pozlacenými heraldickými zvířaty, a s dámami zahalenými v kožešinách a třesoucími se zimou, které se držely v diskrétní vzdálenosti, měli alespoň trochu soukromí. Alžbětě chlad nevadil – milovala pobyt venku za jakéhokoli počasí.

„Slyšel jsi, co řekli zástupci třetího stavu?“ začala, když spolu kráčeli po pěšině lehce se svažující k Temži. „Při krvi Kristově, nechápu, jak bych se mohla vdát a současně zůstat královnou! Královna vládne svým

poddaným a manžel vládne ženě.“ Obrátila se a stanula mu tváří v tvář. „Roberte, víš líp než většina jiných, jak vypadal můj život, než mi Bůh dal korunu. Konečně jsem se zbavila všech těch, kdo mě ohrožovali nebo mě nutili dělat něco, co jsem nechtěla. Už si nemusím pořád dávat pozor. Miluji svou moc. Cítím se svobodná. Ale řekni sám, jakou moc, jakou svobodu bych měla, kdybych se vdala?“

„To by záleželo na tom, koho byste si vzala,“ odpověděl Robert po chvílce přemýšlení. „Některým mužům by stačilo ke štěstí, kdyby získali vaši nedotknutelnou osobu, a víc by nežádali.“

„O tom pochybuji, znám muže,“ odsekla Alžběta.

„Pak tedy, Bess, si dovoluji tvrdit, že jsi nepoznala ty správné muže,“ nadhodil Robert důvěrnějším tónem.

„Ano, snad jsem takové nepoznala,“ připustila Alžběta, která odmítla zabrat na jeho udičku. „Potřebuji ale, aby moji rádci pochopili, že je mi život v celibátu docela příjemný – možná bys jim to, Roberte, jako ten, kdo je všechny dobře zná, mohl tlumočit za mě a při každé vhodné příležitosti jim to opakovat. Už mě unavuje se o té věci s Cecilem přít.“

„Nemůže pochopit, proč se nechceš vdát, Bess. A upřímně řečeno, já taky ne.“

Alžběta se zastavila. Vypadala nešťastně. „Neumím to vysvětlit, Roberte. Mohu jen říct, že bych raději vstoupila do kláštera nebo umřela, než abych se dala přinutit vzdát se panenství.“

Robert na ni soucitně pohlédl, ale v očích se mu mihl i stín nedůvěry. Proslýchalo se totiž, že Alžběta už žádná panna není. Vrtalo mu to hlavou a ta představa v něm probouzela spíš vzrušení než nesouhlas. Teď tu stála a říkala, že raději zemře, než aby se vdala – a nežertovala.

„Posaďme se, Bess,“ navrhl, podal jí ruku a odvedl ji k lavičce v loubí, které i zjara skýtal stín. „Až doposud ses mi svěřovala a víš, že bych tvou důvěru nikdy nezklamal. Čeho se bojíš?“

„Existují důvody, které bych nedokázala prozradit ani své spřízněné duši,“ řekla tiše Alžběta. Zachvěla se a nebylo to zimou.

„Bess, my dva přece *jme* spřízněné duše. Tolik jsme toho spolu prožili. Víím, co jsi přetrpěla.“

„Ne všechno,“ opáčila.

„Jistěže ne všechno. Kdo vidí do srdcí jiných? Mám ale podezření, že tohle sahá daleko do minulosti. Vzpomínám si, jak jsi už v osmi letech řekla, že se nikdy nevdaš.“

„To bylo tehdy, když popravili mou třetí nevlastní matku Kateřinu Howardovou. Byla jsem malá, ale dobře jsem věděla, co je to nevěra a zrada. V těchhle věcech jsem byla školená odmalička.“ Mluvila z ní hořkost.

„Kvůli své matce.“

„Ano. Tys byl už dospělý muž, když šel tvůj otec na popraviště, Roberte. Mně nebyly ještě ani tři roky, když matka zemřela, a nebyla jsem o moc starší, když jsem zjistila proč. S tím břemenem bylo těžké vyrůstat. Pokaždé se roztřesu, když si vzpomenu na noční můry, které jsem tehdy mívala. A když popravili Kateřinu Howardovou, dolehla na mě ta hrůza znovu a já jsem zase začala myslet na matku, jen tentokrát byly ty myšlenky děsivější než předtím, protože jsem mezitím vyslechla spoustu řečí a klepů, které mi hrůzy stětí přiblížily. A když *já* jsem se cítila bídňě, pomysli jen na mého otce! Vytrpěl a zkusil si se svými manželstvími až dost. Měla jsem jednu macechu za druhou. Dvě zemřely při porodu. Řada žen v mé rodině i mezi šlechtou v mém okolí se utápí v manželských sporech. Jistě chápeš, proč nemohu považovat manželství mezi mužem a ženou za rovnocenné nebo v něm spatřovat bezpečný přístav.“

„Bojíš se porodu?“

„Ano. Nečiní mi potíže to přiznat.“ Připadalo jí naprosto přirozené mluvit s Robertem o těchto věcech. „Můj lékař mi jednou řekl, že to nebudu mít lehké. Od té doby...“ Rychle tu ponižující vzpomínku zaplašila. Doktor Huick ji tak vyděsil, že dospěla k závěru, že riziko těhotenství jakživa nepodstoupí. „Taky se bojím, že rození dětí by mě jako královnu omezovalo. Vždycky by mě na nějaký čas vyřadilo ze hry, ztratila bych kontrolu. A jiní by se mohli pokusit připravit mě o moc.“

„Ten strach je pochopitelný,“ souhlasil Robert. Jemně položil dlaň na její ruku. „Ale pokud jde o mě, nepřipustil bych to. A vím, že mluvím i za mnohé jiné.“ Stiskl jí prsty, aby svá slova zdůraznil, a v pohledu, který na ni upřel, se zračil soucit – a ještě něco jiného. „Bess, co to nechceš – anebo nemůžeš – přiznat?“

„To nepovím ani tobě, ani nikomu jinému.“ Alžběta zdráhavě odtáhla ruku.

„Vadí ti akt plození?“ zeptal se. Prudce se otočila a pohlédla na něho.

„Roberte, moc si dovoluješ!“

„No tak, Bess, vždycky jsi byla v řeči přímočará a žádná bázlivá stýdlivka. Slyšel jsem tě klít jako chlapa. Jestli si dovoluju, pak jen proto, že ti chci pomoci.“

Cítila, jako by uvnitř roztávala. Přes všechny její úzkosti bylo nádherné mít Roberta vedle sebe, aby ji takto utěšoval. Jak snadné by bylo položit si hlavu na jeho široké rameno v brokátu a nechat se konejšit jeho ujištěními. Napadlo ji, že by ani neprotestovala – anebo jen málo –, kdyby se pokusil ji políbit. Jeho řeči o sexu ji proti její vůli vzrušovaly. Chtěla ho – přestože se toho bála. Ale svěřit se mu nemohla. Nemohla si dovolit důvěřovat nikomu, ani jemu ne. V hlavě jí stále zůstávala vzpomínka na toho druhého – dalšího tmavookého svůdce.

„Už jsi mi pomohl,“ pronesla pevně. „A teď musím jít udělit slyšení španělskému vyslanci.“

Opět před ní stál hrabě Feria a hluboce se ukláněl. V posledních týdnech dělala, co bylo v jejích silách, aby se mu vyhnula a dala mu tak najevo, že se nenechá Španělskem ovládat, ale nemohla se mu vyhýbat věčně. Král Filip se nesmí urazit.

Rozhodla se tedy hraběte přijmout ve svých soukromých komnatách. Bylo to jisté privilegium, neboť přístup do nich měli jen ti dostatečně významní nebo oblíbení a většina vyslanců se nikdy nedostala dál než do audienční síně. Za trůnem v její denní komnatě se skvěla veliká nástěnná malba Hanse Holbeina zobrazující její přímé předky: prarodiče Jindřicha VII. a Alžbětu z Yorku, po které dostala jméno, a v popředí byl zpodoběn její otec Jindřich VIII. s Janou Seymourovou, která mu porodila vytouženého syna, Eduarda VI. Majestátní postava krále Jindřicha jako by se tyčila nad celou místností a naplňovala bázní každého, kdo na ni pohleděl. Jeden z návštěvníků se královně přiznal, že se jej zmocnily rozpaky a připadal si úplně maličký, když před tou freskou jednou stál. Přesně tak Alžběta chtěla, aby se cítil Feria.

„Vaše Veličenstvo, přináším vám mimořádnou zprávu od svého pána,“ začal a nervózně pohlédl na stěnu za ní, jako by čekal, že z ní starý král vykročí a zahřímá, jak se spojenectvím mezi Anglií a Španělskem nesouhlasí, a začne mávat příkazem k Feriovu zatčení.

Ale ne, pomyslela si Alžběta, ač navenek se usmívala v radostném očekávání, co ono mimořádné poselství přinese.

Feria se vzpamatoval a květnatě promluvil: „Král Filip doufá, že Vaše Veličenstvo je připraveno navázat na spojenectví mezi oběma našimi královstvími a že svolíte stát se jeho ženou.“

Alžbětě se často nestávalo, že by jí chyběla slova, ale tentokrát je pracně hledala a přitom si dávala velmi záležet, aby se stále usmívala. Feria na ni upřeně hleděl, očividně vyveden z míry jejím mlčením, a snažil se nedívat na znepokojivou postavu jejího otce.

„Návrhem Jeho Veličenstva jsem ohromena a děkuji mu za něj,“ promluvila konečně. „Váš král ovšem musí pochopit, že jsem rozpolcena mezi potřebou provdat se a touhou zachovat si panenství. Pro toto spojenectví mluví mnoho dobrých důvodů, a tak tuto záležitost předložím ke zvážení tajné radě a budu se řídit dobrozdáním svých rádců. Není však vyloučeno, že mě Bůh navede na cestu ctnostného života v celibátu.“

Feria se zatvářil rozzlobeně, ale Alžběta se nedala zviklat. Pokud si myslel, že se bude rozplývat nad poctou, kterou jí Filip podle vlastního mínění prokázal, zmýlil se. Ulehnout s tou studenou treskou? Nikdy!

„Jestliže se Vaše Veličenstvo neprovdá a neporodí dědice, který by usedl na anglický trůn,“ pronesl vyslanec odměřeně, „nepochybně se proti vám postaví francouzský král a dosadí na vaše místo Marii Stuartovnu.“

„Rány boží!“ vybuchla Alžběta, vyskočila a v tom okamžiku se velmi podobala majestátnímu muži za svými zády. „Jestli to jen zkusí, uštědřím mu lekci a té jeho ukňourané snaše jakbysmet. Francouzi a Skotové nikdy nepřestali proti Anglii intrikovat. Proč bych se jich měla bát? Copak jste zapomněl, jak jsme jim to nandali u Azincourtu a u Flodenu? Jen ať si přijdou, a pokoříme je před celým křesťanským světem!“ Ještě když usedala zpět do křesla, zalykala se rozhořčením. Feriu ten výstup zarazil. To jsou všichni Angličané tak vzteklí? Nervózně pomys-

lel na svou temperamentní novou manželku a v duchu uvažoval, zda se i ona může takto vybarvit. Nakonec ale usoudil, že ne. Takhle se může chovat jen žena, která není vdaná. Velmi si přál, aby už směl odejít.

„Potřebuji čas, abych mohla nabídku krále Filipa zvážít,“ pronesla Alžběta, nyní již klidnější. „Svou odpověď vám dám během několika příštích dnů.“ A nechala vyslance v jeho elegantních kožených botách rázně odejít.

Třebaže Alžběta věděla, že by měla o Filipově nabídce uvažovat, v myšlenkách se neustále vracela k Robertu Dudleymu. Dokonce i když seděla na trůnu uprostřed strohé nádhery audienční síně, její pohled neustále bloudil směrem k němu. Kdykoli ho teď zahlédla u dvora, rozbušilo se jí srdce a zvláštním způsobem ji zklamalo, když za ní nepřišel nebo ji nevyhledal. Při několika málo příležitostech, kdy si po dlouhé době vyžádal svolení ke krátké návštěvě své ženy, se jí pokaždé zmocnila žárlivost a často ztropila povyk, jen aby ho u dvora udržela.

Uchylovala se i k tomu, že si ho volávala do své soukromé komnaty pod záminkou, že s ním potřebuje probrat tu či onu státní záležitost, a když se jí líbilo, jeho radu přijala. Cecilovi se to nelíbilo. Nesnášel Dudleyho. Ten chlapík byl domýšlivý a neměl žádný oficiální úřad, který by jej k udílení rad opravňoval.

„Je to syn a vnuk zrádců,“ varoval Alžbětu, „a je ctižádostivý. Dejte na má slova, paní, způsobí vám potíže.“

„Pcha,“ ušklíbla se Alžběta. „Myslíte, že nevím, jak s ním mám jednat? Mám svaté právo tázat se svých dvořanů na jejich názory. I vás si zavolám třeba uprostřed noci a ptám se na ten váš, že, Williame?“

Cecil si podrážděně povzdechl. „Madam, já jsem z vaší milosti jedním z vašich rádců. Lord Robert jím není. Rady, které vám dávám, jsou pro vaše dobro i blaho vašeho království, jak jste sama řekla. Rady Roberta Dudleyho jsou ku prospěchu jen Robertu Dudleymu.“

„Prokristapána, Williame. Připusťte konečně, že mám také nějaký vlastní názor!“ vybuchla Alžběta. „Jste proti Robertovi zaujatý a to se promítá do vašeho vnímání jeho osoby. Ujišťuji vás, že jako můj štolba mi slouží velmi horlivě.“

„A sloužil by i jinak,“ neodpustil si poznámku Cecil.

„Nevím, o čem mluvíte,“ odsekla. Ale věděla to moc dobře a vědomí, že si ostatní myslí, že po ní Robert touží, ji hrálo u srdce.

Feria se choval velmi odměřeně, když ho Alžběta příště povolala do své soukromé komnaty. Předstírala, že si toho nevšimla.

„Tomuto manželství stojí v cestě jisté potíže,“ prohlásila rázně. „Král Filip byl manželem mé sestry. To nás staví do velmi blízkého, zapovězeného stupně příbuzenství.“

„Jeho Veličenstvo předpokládá, že Jeho Svatost papež bude v této věci vstřícný,“ pronesl Feria uhlazeně.

Alžběta rozhodně nehodlala připustit, aby se papež vměšoval do anglických záležitostí. Tou dobou už parlament připravoval zákon ustavující protestantskou anglikánskou církev, jejíž hlavou měla být ona sama, nikoli papež. Její království se už nikdy víc před Římem neskloní. V dané chvíli však musí jednat diplomaticky. Kdoví, zda se proti ní nepostaví síly celé katolické Evropy?

„Zapomínáte, pane hrabě, že v Anglii je takový svazek zakázán,“ upozornila Feriu. „Můj otec blahé paměti zapudil Kateřinu Aragonskou, protože byla manželkou jeho bratra, a anglická církev prohlásila jejich svazek za incestní a nezákonný. Je tedy pravděpodobné, že tento sňatek by zde byl zpochybňován a já bych nikdy nepřijala papežský dekret, který je v rozporu se slovem božím. Jistě tedy chápete, že se nemohu provdat za manžela své sestry, aniž bych tím poskvnila památku svého otce.“

Feria, soudě podle jeho výrazu, očividně nechápal.

„Vše ale ještě není ztraceno,“ pronesla Alžběta laskavě. „Máte můj slib, že tuto věc předložím parlamentu. Mezitím bych byla ráda, kdybyste ujistil krále Filipa, že pokud bych se někdy chtěla provdat, dala bych mu přednost přede všemi ostatními.“ Na myslí jí však bezděky vytanula tvář Roberta Dudleyho. Rychle tu představu zaplašila. *Toble* nebude nikdy možné.

Všichni její rádci byli zuřivě proti španělskému sňatku, přesně jak předpokládala.

„Jak o tom Vaše Veličenstvo vůbec může uvažovat?“

„To byla zkáza vaší sestry!“

„Madam, něco takového tady vyvolalo vzpouru, která královnu Marii málem stála trůn, a ten váš není o nic jistější.“ To byl Cecil.

Alžběta udělala, co mohla, aby je všechny uklidnila. „Neučiním nic, co by bylo v rozporu se zájmy Anglie,“ ujišťovala. „Můj otec i matka byli rodilí Angličané a ne poloviční Španělé jako moje zesnulá sestra. Jistě ale souhlasíte, že by nebylo diplomatické krále Filipa rovnou odmítnout, zvláště když tváří v tvář nepřátelství Francie potřebujeme jeho přátelství. Nechme tedy Feriu doufat, že se mu může dostat příznivé odpovědi.“

Když se Robert příště po jedné z řídkých návštěv u své ženy objevil u dvora, Alžbětě vracející se v doprovodu dam po nedělní ranní bohoslužbě v královské kapli do jejích komnat neuniklo, že je viditelně sklíčený.

„Copak tě trápí, Roberte?“ zeptala se. „Při kázání jsi nedával pozor, a to u tebe nebývá zvykem.“

„To nic, paní,“ odpověděl.

„Samotné nic nezakládá důvod pro to, aby byl člověk zachmuřený a tvářil se smutně,“ namítla.

„Věřte mi, madam, nic to není,“ opakoval Robert poněkud podrážděně.

Alžběta odkráčela s bradou vzhůru, ale srdce se jí svíralo úzkostí. Už ji nechce. Jeho žena jej nepochybně lapila do svých tenat. Jako tak často předtím přemýšlela i tentokrát, jak to vlastně mezi těmi dvěma je. Robert trávil u dvora tolik času, až uvěřila, že Amy pro něho neznamená o nic víc než jeho oblíbený kůň, ale možná se mýlila. Třeba u něj nade vším převážila ctižádost a jeho žena chápe, že musí být u dvora, aby mohl usilovat o odměny a povýšení a vykonávat své oficiální povinnosti. A možná – chraň Bůh – svou ženu i miluje!

Snažila se začíst do knihy. Kdykoli vyšetřila nějakou chvíli, měla ve zvyku trávit i tři hodiny denně četbou o historii, což byla jedna z jejích největších radostí. Dnes jí ale Herodotova slova tančila před očima, až se lekla, že na ni jde migréna.

Cítala, že je hluboce rozrušena. Musí zjistit, co Roberta trápí, nemůže to nechat být. Položila knihu, zavolala zjevně váhající Kat a nařídila, ať ji doprovodí do příbytku lorda Roberta. Když jí otevřel, bylo na jeho tvář radost pohledět.

„Bess!“ vyhrkl bez přemýšlení a oči se mu rozzářily. „To je obrovská čest!“

„Nesmysl,“ odsekla. „Přišla jsem z tebe vytáhnout pravdu. Něco se děje. Kat, počkej tady chvíli, než si s lordem Robertem promluví,“ řekla a zavřela nesouhlasící a nyní již očividně rozhořčené Kat dveře před nosem.

Pokoje dvořanů bývaly vždycky nacpané vším možným a ten Robertův, ač byl jeden z nejlepších, byl plný nábytku a různé výstroje. Místa k pohybu tu bylo pramálo, ale stálo tu pěkné dubové křeslo, které si Alžběta ihned přivlastnila. Jen co z něj sundala protestantský traktát, který na něm ležel otevřený, usedla do něj a svého hostitele nechala sedět na obyčejné stoličce.

„Kalvín, aha,“ řekla. „*Institute – učení křesťanského náboženství*.“

„Je to o tom, jak dojít spásy, a o ospravedlnění těch, kdo zemřeli pro víru,“ vysvětloval Robert.

„Já vím. Četla jsem to. Se všemi jeho body ovšem nesouhlasím.“

„Ne, ale stojíš za debatu.“

Na okamžik se rozhostilo ticho.

„Tak,“ pronesla rázně, „a teď pravdu.“

„Bojím se, že moje žena je velmi nemocná,“ řekl Robert po chvíli váhání. „Nechtěl jsem tě zatěžovat se svými osobními záležitostmi, když vidím, jak těžké břímě neseš a máš tolik vlastních starostí.“

„Jsi můj dobrý přítel, Roberte. Cokoli se tě dotýká, dotýká se i mě. Co je tvé ženě?“

„Má nějaký neduh v prsu,“ odpověděl. „Bouli. Už nějaký čas se jí zvětšovala, ale teď vypadá opravdu ošklivě a působí jí veliké bolesti. Amy hodně zhubla a děsí se toho, že její nemoc je smrtelná. Pořád pláče. Nevím, co jí mám říct.“

Alžběta věděla o dvou ženách, které taková choroba postihla, a obě zemřely. Že by Amy Dudleyová umírala? Bůh mi odpusť, pomyslela si,

zděšená svou podvědomou – a nemilosrdnou – reakcí na Robertova slova. Nesmím se radovat z nemoci své sokyně. Sokyně? V duchu se zarazila. Tak daleko to došlo?

„Už se dala vyšetřit?“ zajímala se.

„To odmítá, přestože jsem ji o to prosil.“

„Pošlu jí doktora Huicka.“

„Bess, ona se prohlédnout nenechá. Příliš se děsí toho, co jí takový doktor může říct. A jestli je to to, čeho se ona i já bojíme, pak na to není léku.“ Zabořil tvář do dlaní.

„Je mi vás obou moc líto,“ řekla Alžběta a jemně mu položila ruku na rameno. Účinek byl překvapivý. Robert vzhlédl, jejich pohledy se setkaly a náhle ji svíral v náruči a vášnivě ji líbal, jako by ji chtěl celou pozřít. Bylo to nádherné – jako by se pro tu chvíli narodila. Chtěla, aby to trvalo věčně... Potom ucítila, jak se jejího těla zcela přirozeně zmocňuje vzrušení, a zděšeně se odtáhla.

„Odpusť mi, Bess,“ zašeptal udýchaně Robert. „Dovolil jsem si příliš, ale byla jsi tak laskavá – a já tak rozrušený, že jsem se zapomněl...“

„Není co odpouštět,“ řekla Alžběta, zaražená svárem ve svém nitru.

Robert jí hleděl do očí a jeho paže ji stále objímaly. „Tak dlouho tě už miluji,“ vydechl. „Od toho dne, kdy jsem tě uviděl v Toweru, když jsme tam byli oba uvězněni. Vím ale, že nemám naději. Jsi královna, stojíš vysoko nade mnou. A já jsem ženatý.“

„Tu první překážku lze překonat, pokud budu chtít. Tu druhou ne.“ Samotnou ji děsil zrádný pocit úlevy, kterou jí ta skutečnost přinášela.

„Nemiluji Amy,“ řekl Robert. „Miloval jsem ji, když jsme se brali. Tehdy byla jiná – mladá, půvabná a veselá –, ale to už je dávno. Již řadu měsíců mi není doopravdy manželkou. I tak ale mám o ni starost a nikdy bych jí ani v nejmenším neublížil.“

„Přesto jsi mě právě políbil,“ opáčila Alžběta a srdce jí plesalo, třebaže její tělo se při vyhlídce na větší důvěrnosti sevřelo odporem.

„Miluji tě,“ prohlásil Robert. „Chtěl bych ti být víc než jen přítelem, ale nemohu to říct, protože nejsem volný.“

„Nejsi volný, abys mi mohl nabídnout manželství – tak jsi to myslel? Copak jsi mě neposlouchal? Nechci se vdát, Roberte, tak buď v klidu.“

„Slyšel jsem tě dobře, Bess – ale ty nechceš nikoho milovat?“

„Záleží na tom, co myslíš pod pojmem láska.“

Robert se na ni usmál. „Jsi královna. Nemohu se ti dvořit jako své paní, protože lidé by začali mít řeči. Musíš dbát o svou pověst.“

Náhle absurdně zatoužila, aby o ni usiloval. „Tisíc očí denně vidí všechno, co dělám,“ namítla. „Jen zřídka kdy jsem bez doprovodu. Žádný skandál se mě nemůže týkat dlouho.“

„Teď jsi tu bez doprovodu. Ví Bůh, co si paní Astleyová za těmi dveřmi myslí. Nenapadlo tě, že přijít takhle do mé komnaty je proti všem pravidlům?“

„Přišla jsem tě utěšit jako přítele. Kdyby ses o něco pokusil, tak Kat je v doslechu.“

Robert se usmál. „Nu, pokusil jsem se a nevšiml jsem si, že bys volala o pomoc.“

„To proto, že se mi to líbilo,“ pronesla Alžběta navenek rozmarně, ale v nitru se zároveň snažila potlačit vzrůstající se zmatek. „Roberte, kdybych se rozhodla prokazovat ti přízeň, vůbec nikdo by mi nemohl odporovat.“

„Chceš říct, že si tě jako paní svého srdce mohu vzít?“ V jeho očích se zračila naděje.

„Ach, Roberte, takové věci nesmíš říkat,“ vydechla Alžběta a v rozporu se svými slovy mu opět padla do náruče s opojným vědomím, že se nemusí zavazovat k ničemu, k čemu se sama nerozhodne.

Druhá nabídka k sňatku přišla jménem arcivévody Ferdinanda, mladšího syna císaře Svaté říše římské.

„To by byl prestižní sňatek, madam,“ pronesl Cecil s nadějí. „Císař je sice katolík, ale je to nejmocnější vládce v Evropě a s jeho podporou by byla Anglie mnohem zabezpečenější, zvláště tváří v tvář hrozbám z Francie.“

„Francie a říše jsou si zákonitě nepřáteli a vždycky budou,“ usmíval se Bacon.

„Je to nabídka, která stojí za úvahu,“ vložil se do debaty Sussex. Za touto nabídkou stál císař, který vládl Německu, Rakousku, Uhrám,

Čechám a bůhví kolika ještě dalším státům. A byl to strýc a spojenec krále Filipa.

„Myslíte, že můj lid by schvaloval, kdybych se provdala za katolíka?“ zeptala se Alžběta. „Až se sejde parlament, přestoupí Anglie k protestantismu. Náboženské rozdíly je vždycky těžké usmířit. Předpokládám, že nepřichází v úvahu, aby arcivévoda změnil vyznání, že?“

„To by císař nikdy nedovolil!“ řekl Bacon.

„Jeho vyslanec si zřejmě myslí, že v náboženských otázkách se Vaše Veličenstvo nakonec nechá vést císařem Ferdinandem,“ poznamenal Cecil suše.

„Jeho vyslanec by si měl poopravit názor!“ odsekla.

„S arcivévodou by se ve věci víry dalo dosáhnout kompromisu,“ pokračoval Cecil, „ale s králem Filipem nikdy. Uvědomujete si, paní, že nové náboženské uspořádání bude překážkou vašemu sňatku s králem Filipem a znemožní vám předstírat, že o jeho nabídce vážně uvažujete? Až se dozví, že jste se odtrhla od Říma, nikdy s tím nebude souhlasit. Je největším ochráncem staré víry v Evropě.“

„My ale Filipovu dobrou vůli a přátelství potřebujeme,“ povzdechla si Alžběta. „Než začnu uvažovat o tom novém návrhu, sejdu se s Feriou.“

Feria se dostavil plný nadějí a celý šťastný, že tahle nesnesitelně protivná královna konečně dostala rozum.

„Běda, pane hrabě,“ řekla a ty naděje obratem zmařila. „Musím vám sdělit, že se za Jeho Veličenstvo nemohu provdat, protože v jeho očích jsem kacírka.“

„Tím se, prosím, netrapte, madam,“ přispěchal s odpovědí Feria. „Ujišťuji vás, že ani Jeho Veličenstvo, ani já vás za kacírku nepovažujeme. Nevěříme, že podepíšete zákony, které teď leží v parlamentu.“

Alžbětě zaplálo v očích. „Hrabě Ferio, jsem oddaná protestantka a své názory nikdy nezměním.“

Feriův výraz se rázem změnil a on nasadil povýšený tón. „V tom případě se obávám, že Vaše Veličenstvo má pravdu, když vidí vážné překážky. Můj pán svou víru nezmění ani za všechna království světa.“

„O to méně by tak učinil kvůli ženě!“ odvětila Alžběta ostře a ukončila slyšení.

Alžběta se nyní denně těšila z Robertovy společnosti. Často ji z titulu svého úřadu nejvyššího štolby doprovázel, když se rozhodla někam si vyjet, a jindy ji zase navštěvoval, protože ho k sobě volala. A ona teď často otevřeně citovala jeho názory na politické i náboženské otázky, což Cecila dovádělo k zuřivosti. Se zděšením si uvědomoval, že Dudley, který dosud nemá žádný státní úřad (a nikdy mít nebude, pokud do toho on, Cecil, bude mít co mluvit), může mít zanedlouho obrovský vliv na politické dění jenom proto, že mu královna naslouchá. Alžbětu však těšilo, že může mít Roberta neustále po svém boku, a často ho volala do své soukromé komnaty, když pozdě večer, čilá jako obvykle, stále ještě pracovala a nechtěla vytahovat z postele své rádce, aby jí sdělili svůj názor. Tam mohli – když propustila své dámy i služebnictvo a zůstala sedět nad listinami v prostém, elegantním černém šatu, který tak ráda nosila, když se nemusela ukazovat na veřejnosti – být sami. Státní záležitosti nevyhnutelně přecházely v záležitost srdeční, v líbání a hlazení – až do okamžiku, kdy tomu Alžběta učinila konec. Chtěla Roberta, ale bála se zajít dál. A neodvážila se – prostě neodvážila – riskovat těhotenství. Věděla, že něčím takovým už nechce nikdy projít.

Jakkoli bláznivě byla do něj tělem i duší zamilovaná, rozum ji zcela neopouštěl. Věděla, že svůj trůn nemá jistý a jakýkoli skandál by ji o něj mohl připravit. Měla celé legie nepřátel a i přes sevřený šik své tělesné stráže a pány penzionáře, jejichž povinností bylo ji chránit, žila v neustálém strachu z dýky vraha nebo otráveného poháru. Právě ona věděla lépe než kdo jiný, že královna se musí chovat tak, aby proti ní nikdo nemohl vznést jedinou výtku. A tak se s Robertem líbali, tiskli se k sobě a objímali, ale víc mu nedovolila. Oba pak byli jako bez dechu a on bolestně toužil zajít dál.

„Paní,“ zlobila se Kat, „proslýchá se, že ve dne v noci chodíte do komnaty lorda Roberta. Lidé mají řeči.“

„Nebyla jsem tam od té doby, co jsi čekala za dveřmi, a neudělala jsem nic špatného,“ ohradila se Alžběta.

„Šušká se o něčem jiném,“ trvala na svém Kat. „Paní, je to ženatý muž a lidé o vás říkají, že čekáte, až jeho žena zemře, abyste si ho mohla vzít.“

„Jak se opovažují?“ vykřikla Alžběta. „Nehodlám si vzít žádného muže. Řekla jsem to snad už stokrát. Proč mi nikdo nevěří?“

„Protože oni si myslí, že to jsou jen takové cudné dívčí řeči.“

„Nemohu být to i ono. Tak co tedy jsem? Počestná panna, nebo děvka lorda Roberta?“

„Má paní,“ zvolala Kat s úzkostí v hlase, „říkám vám to všechno jen pro vaše dobro. Musíte dbát o svou pověst. Pamatujte, co se stalo v minulosti.“

„Jak bych mohla zapomenout?“ odsekla Alžběta. „Tak dost, Kat. Jdi už. Musím vyřídit nějaké listiny.“

Přečetla si Filipův dopis. Byl napsán laskavým tónem, ale věcně. Král litoval skutečnosti, že nemohou najít společnou řeč, nicméně doufal, že vzhledem k přátelským vztahům zachovají spojenectví.

Ohromilo ji proto, když se dozvěděla, s jakou nelichotivou rychlostí oznámil svůj nadcházející sňatek s dcerou francouzského krále. Feria, který jí tu novinu sděloval, se bál, že se Alžběta rozběsí.

„Spojenectví s Francií, naším společným nepřítelem? To snad ne!“ vybuchla. „Jednal o sňatku se mnou!“

„Ale Vaše Veličenstvo ho odmítlo.“

Alžběta zuřila tak strašně, až byla vzteky téměř bez sebe. „Nechal mě čekat, než mě požádal o ruku. A pak mi nehodlal dát víc času na rozmyšlenou. Očividně ke mně nechoval takovou lásku, jakou jsme si oba představovali.“

„Lásku?“ Feria si nevzpomínal, že by toto slovo někdy použil. Zmíňoval se o úctě a náklonnosti, ale co má láska společného s královskými sňatky? Zjevně se mu vysmívala – nebo se snažila zachovat si tvář.

„Můj pán si to vyložil tak, že Vaše Veličenstvo nechce jeho nabídku přijmout,“ řekl. „Nemínil vás nijak urazit. Zůstane vám laskavým bratrem jako dřív a ve věci vašeho manželství vám poskytne jakékoli služby.“

„Špatně jste mu to vyložil, hrabě,“ vztekala se Alžběta. Teď už litovala, že byla k Feriovi při posledním slyšení tak strohá. Chtěla Filipa nějakou dobu udržovat v naději. Byla to Feriova chyba, že ji vzal za

slovo a Filip se nyní spojil s Francií. Upřímně se jí ulevilo, když byl FERIA okamžitě odvolán do Španělska a nahrazen novým vyslancem, biskupem Quadrou. Jen pro jistotu pověřila své ministry, aby začali jednat s Francií o míru.

Když ohlásili biskupa Quadru, Alžběta si v audienční síni právě vyměňovala nějaké roztomilosti s Robertem. Robert se k ní skláněl a šeptal jí do ouška nějakou rozpustilost, za což ho ona laškovně klepla vějířem. Když se obrátila k biskupovi, v jehož výrazu bylo znát nesouhlas, měla tvář celou zrzávou vzrušením. Biskup byl korpulentní muž středních let, zdvořilý a uhlazený, jak jí řekli. A také lstivý, pokud se trochu vyznal v mužích, a jak se proslychalo, rovněž neúnavný klevetník. Přivedl s sebou muže tmavých vlasů i očí, kterého představil jako císařského vyslance barona von Breunera. Oba muži při pohledu na Roberta, který stál tak blízko královnina trůnu, strnuli, ale baron si rychle připomněl dobré způsoby, hluboce se uklonil a předal jí list od císaře.

Alžběta si jej s nehybnou tváří přečetla. Jeho císařské Veličenstvo hluboce litovalo, že již nemůže žádat o její ruku pro svého syna Ferdinanda. Místo něho jí nabízel svého mladšího potomka, arcivévodu Karla.

Čekala, že to přijde. Díky Cecilově výkonné špionážní síti věděla, že císař právě zjistil, že Ferdinand se tajně a pod svou úroveň oženil s příslušnicí bankéřského rodu Welserů. A věděla také, že někteří z jejích rádců považují Karla Štýrského za poddajnějšího a ochotného konvertovat k protestantismu, pokud jej ona přijme.

„Děkuji Jeho císařskému Veličenstvu, že mě pokládá za hodnou dalšího ze svých synů,“ prohlásila. „Nicméně ač mě moji poddaní neustále nabádají, abych se vdala, já sama jsem o sňatku nikdy neuvažovala ani si nepřeji provdat se za kohokoli na světě.“ Koutkem oka zahlédla neproniknutelný výraz ve tváři Roberta Dudleyho – a vzápětí se jí nechtěně vybavila jiná tvář, skoro stejně tmavá a hezká. Posledních deset let potrava červů... Energicky tu hroznou myšlenku zapudila a usmála se. „Může se však stát, že změním názor, neboť jsem jen člověk.“

„Arcivévoda možná bude ochoten vystoupit z katolické církve,“ řekl biskup. Jeho úsměv byl však nucený. Což se právě na vlastní oči nepře-

svědčil, že tahle kacířská královna, kterou má před sebou, je prostopášná ženština, věrná pověstem, jež o ní kolují?

„Ach, můj pane, než se vdát, to bych se raději stala jeptiškou, takže by to stejně k ničemu nebylo,“ pronesla rozverně. Biskup Quadra se zatvářil skepticky, jako by se pokoušel – marně – představit si ji v klášteře, zatímco Breunera tento vývoj událostí naprosto vyvedl z míry. Přijel z velké dálky a přinášel významnou a úctyhodnou nabídku, v katolických očích dalece převyšující vše, co si taková kacířka a uzurpátorka z levého boku zasluhuje, a bylo mu záhadou, proč Alžběta s náležitým nadšením okamžitě neřekla třikrát ano, pokud možno prosebným tónem. A rozhodla se ho rozhodit ještě víc. „Slyšela jsem, že arcivévoda má abnormálně velkou hlavu, což mi dělá starosti.“ To se Breunera viditelně dotklo.

„Ne, madam,“ ujistil ji Quadra. „Je to ten nejpohlednější kavalír, jakého by si Vaše Veličenstvo mohlo přát za manžela. Jeho portrét už je na cestě z Vídně.“

„Nevěřím portrétům, protože i Holbein namaloval Annu Clevskou špatně a mého otce oklamal, takže si ji vzal,“ pronesla Alžběta přezíravě.

„To je velmi smutný případ, madam, abych pravdu řekl, ale tento portrét je velmi výstižný, jak může dosvědčit zde pan baron.“

Alžběta věděla, že musí hrát o čas. Dokud bude císař doufat, že se stane jeho snachou, nebude se vůči protestantskému království stavět nepřátelsky. „Hm,“ zamumlala. „Obávám se, dobří pánové, že se mohu provdat jen za takového urozeného a významného muže, kterého na vlastní oči uvidím a s nímž si promluvím. Možná by si arcivévoda mohl udělat cestu do Anglie? Souhlasil by s tím císař?“

Quadra se zachmuřil. „Madam, nepochybuji, že by byl ochoten vyslat ho na tak dalekou cestu z lásky k Vašemu Veličenstvu, ale jistě ne jen *na ukázkou*, abych tak řekl. Nemůže riskovat, že by se jeho syn dočkal veřejného odmítnutí a ponížení.“

„Je to neobvyklá žádost, paní,“ přizvukoval Breuner. Alžběta si to uvědomovala. Těšilo ji vytvářet překážky. Prodlužovaly vyjednávání a zajišťovaly jí císařovu náklonnost, neboť jej udržovaly v blahé naději na příští spojenectví.

„Mohl by přijet v přestrojení,“ navrhla lišácky.

„To by odporovalo zvyklostem a neslučovalo by se to s jeho důstojností,“ zafuněl Quadra.

„Paní, znám arcivévodu,“ promluvil Breuner, kterého už tyto nesmysly začínaly unavovat. „Nebude chtít přijet, dokud nebude podepsána svatební smlouva.“

„Potom si věc musím rozmyslet,“ slíbila Alžběta a propustila je.

Později v radě se obrátila na své pány. „Akceptuji vaše doporučení a provdám se,“ řekla jim, „ale jen pod podmínkou, že než jakoukoli nabídku k sňatku přijmu, uvidím muže, kterého bych si měla vzít, a seznámím se s ním.“ To všechna jednání donekonečna protáhne, pomyslela si, spokojená sama se sebou.

„Vaše Veličenstvo tedy o arcivévodovi vážně uvažuje?“ otázal se Cecil a rozjasnil tvář.

„Ne, Williame. Jenom *uvvažuji*. A v danou chvíli vůbec nemám v úmyslu se vdát. Bůh, u něhož je všechno možné, snad v budoucnu můj názor změní. Vlastnoručně napíši císaři a situaci mu vysvětlím, takže se nebude cítit uražen. A budu roztomilá na barona, budu mu lichotit a nechám ho žít v naději.“

Ke dvoru přicestoval švédský vyslanec vyzbrojený nabídkou k sňatku od svého pána, prince Erika. Touha mužů Alžbětě vdechovala nový život, třebaže se projevovala jen ryze diplomatickými kanály. Nezřízeně ji těšilo být předmětem takových spekulací a milovala, když se jí muži dvořili. Přímo rozkvetla. Jak si to užívala! A ještě víc ji nadchlo, když jí švédský vyslanec předal dary horoucně doufajícího prince Erika: nádherné tapiserie, krásné kožešiny z hranostaje – a jeho portrét. Tehdy jí málem spadla maska z tváře. Ta mdlá ústa! Ty vyzáblé nohy! Nahlas ho však začala vychvalovat, tak aby ji slyšel Breuner, kterého to nanejvýš pobouřilo.

Erik byl přes všechny své tělesné nedostatky dokonalý nápadník. Na rozdíl od Filipa i arcivévody Karla jí poslal dva vášnivé milostné dopisy, které schválně nahlas přečetla svým dvořanům, když byl Breuner přítomen. Jak si toho muže ráda dobírala! Dvořané se chichotali a celé to

divadlo si opravdu vychutnávali. Švédský vyslanec začal nejspíše přešlapovat. Obával se, že ze sebe a ze svého pána udělal šašky.

V radě však šlo všechno žertování stranou. „Princ Erik musí poskytnout záruky, že se úplně vzdá svého království, než se uvolím za něho provdat,“ zdůraznila Alžběta, „protože já to své za nic na světě neopustím.“

„Je dědicem svého otce a první v nástupnické linii, paní,“ poznamenal Cecil.

„Pak ho tedy odmítněte,“ řekla Alžběta. „Král Filip byl také dědicem svého otce, když se oženil s mou sestrou, a pořád ho to táhlo zpátky do Španělska. Žádného takového už nechceme.“

„Moudré rozhodnutí, paní. A nic není ztraceno. Dnes přijeli vyslanci saského vévody a vévody holštýnského, z nichž každý usiluje o ruku Vašeho Veličenstva.“

„Obě nabídky v pravý čas zvážíme,“ odpověděla Alžběta a v duchu již vymýšlela další způsoby, jak své rozhodování protahovat.

Cecilův povzdech šel od srdce.

K Alžbětinu obveselení se kolem ní motali dva dvořané, kteří se předháněli v úsilí přimět ji, aby si manžela hledala mnohem blíže k domovu. Stěží zadržovala smích, když se jí začal dvořit hrabě Arundel, muž středních let. Byl celý jaksi ochablý, neohrabaný a nepřitažlivý a ona si o něm vždycky myslela, že je i trochu hloupý. Byl přinejmenším o dvacet let starší než Alžběta, vdovec s dospělými dcerami, ale teď se kolem ní točil a skládal jí poklony jako nějaký mladíček.

„Paní, potřebujete dobrého muže, který by vám pomáhal,“ řekl jí. „K čemu se zatěžovat s cizinci? Mor a neštovice na ně! Vaše Veličenstvo potřebuje v loži dobrého, statného Angličana.“

Statný, to je to pravé slovo, pomyslela si Alžběta. S rostoucí hrůzou čekala, co přijde dál.

„Jo, nebudu chodit okolo horké kaše, paní. Když si vezmete mě, uděláte jen dobře. Můj rod sahá svými kořeny až do dob normanského záboru a jsem bohatý a ochotný dát všechno své bohatství k dispozici Vašemu Veličenstvu. A mohu vám nabídnout i pěkný palác k bydlení, jestli se vám zalíbí. Dobře vím, že milujete Nonsuch.“

Nabízí jí Nonsuch? Sama mu ho pronajala. Ale nevadí. Měla co dělat, aby se nerozesmála.

„Můj pane, děkuji vám za vaši nabídku. Budu o ní uvažovat.“ A s úsměvem, který skryla za vějířem, jej propustila.

Potom tu byl vysoký, mrštný, dvorný a pohledný sir William Pickering, který Alžbětě věrně sloužil po celou dobu vlády královny Marie, než byl donucen odejít do exilu. Po jeho návratu strávila hodiny a hodiny zavřená s tímto starým, dobrým přítelem, dychtivá novinek, a užívala si prosté radosti ze společnosti přitažlivého muže. Dokonce si pohrávala s myšlenkou, že s ním bude flirtovat. Z vděčnosti za jeho věrnost a strážně, jež kvůli ní vytrpěl, mu vykazala příbytek v paláci. Nyní si ale uvědomovala, že její rádci i dvořané o nich rozšiřují klepy a lísají se k Pickeringovi, což v něm živí naděje. A Robert žárí. Temné pohledy, které po svém sokovi vrhá, naznačují, že pro něj pokládá za příliš dobrou i smrt oběšením, vyvržením a rozčtvrcením.

Pickering se sice nikdy neoženil, ale neměl žádné významné předky a jako doporučení mu mohly posloužit jen jeho diplomatické schopnosti a popularita – a skvělá knihovna, po níž Alžběta tajně prahla. To vše ale bylo příliš málo, než aby mohl doufat, že se za něho provdá královna. Alžběta pobaveně sledovala, jak mu z těch klevet roste sebevědomí, jak se začíná tvářit důležitě a objevuje se u dvora ve stále okázalejším – a ničivě drahém – oblečení a jak pořádá vybrané hostiny, na nichž se chová jako královský princ, jímž zoufale toužil být. Alžbětiny komorné jí prozradily, že se v Londýně uzavírají sázky na to, jak brzy se Pickering stane králem.

Arundel, který se bál, aby ho jeho sok nepředstihl, se začal u dvora naparovat – či spíše kolébavě valit – v co nejnádhernejším odění, královským dámám rozdával drahé šperky a prosil je, ať na něj před ní pějí chválu. Využil každé příležitosti, aby méně urozeného Pickeringa ponížil a zneuctil. Dokonce ho vyzval na souboj, ale Pickering jeho výzvu nepřijal s urážlivým odůvodněním, že Arundel je slabší. Dvůr se stavěl na jednu či na druhou stranu a neobyčejně se bavil.

Ne tak Robert Dudley.

„Jak můžeš ty šašky povzbuzovat?“ vyčetl jí.

„Těší mě to,“ odpověděla. Záměrně ho škádlila.

„Těší to tvou marnivost, chceš říct, a nehodláš vzít zavděk ani jedním z nich.“

„Aspoň jsou svobodní a mohou mi nabídnout manželství,“ popíchovala ho a vložila si do úst bonbon.

„Říkala jsi, že se nikdy nevdáš, takže na tom nesejde, jestli jsem ženatý.“

„Ach, mohla jsem změnit názor!“ Vesele se zasmála. „Chudáčku Roberte. Jsem k tobě krutá. Prosím za odpuštění. Nemrač se na mě tak. Mám pro tebe překvapení. Pojď se mnou.“ Zobla si další sladkosti, vstala a vedla ho dlouhou chodbou ke krásným komnatám, které dala zařídit jen pro něj. Když uviděl všechno to zlacení, nádherné tapiserie a vybraný nábytek, jímž byly místnosti zařízeny, poklesla mu čelist. Nechybělo tu nic, po čem by mohl zatoužit princ, ale co víc, vedly odtud dveře do její ložnice.

Robert se v úžasu rozhlížel. Mozek mu horečně pracoval. „Znamená tohle všechno to, v co doufám?“ zeptal se ochraptěle.

„Neznamená to nic!“ pronesla Alžběta hravě a poklepala mu na prsa vějířem. „Přece jsem nemohla připustit, aby se můj sladký Robert tísnil v tom přečpaném příbytku.“

„A necháš mi v noci odemčené dveře?“ odvážil se zeptat. V očích mu rostla touha.

„Proč bych to dělala?“ zeptala se sladce. Sklonil se, aby ji políbil, ale ona uhnula.

„To všechno...,“ řekl a rozmáchlým gestem ukázal na ten přepychový příbytek, takřka neschopen slova. „Většina lidí u dvora by i vraždila, jen aby se jim dostalo takové pocty. Jak ti mohu poděkovat?“

„Něco už vymyslím!“ řekla a obdařila ho rozverným úsměvem.

Ted' před ní stál Cecil s vážnou tváří.

„Madam, musím vás znovu snažně žádat, nepovzbuzujte lorda Roberta. Je to ženatý muž a lidé mají řeči.“

„Tak ať mají,“ řekla Alžběta. „Nemám si co vyčítat.“

„Paní, nemohu to už říci důrazněji. V sázce je vaše pověst. Proslýchá